

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Polona Kovač

Boj proti mednarodni trgovini z ljudmi: študija primera Italije

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Polona Kovač

Mentor: doc. dr. Iztok Prezelj

Boj proti mednarodni trgovini z ljudmi: študija primera Italije

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

Boj proti mednarodni trgovini z ljudmi: študija primera Italije

Cilj diplomske naloge je analizirati boj proti mednarodni trgovini z ljudmi v Italiji. Italija predstavlja državo izvora, državo tranzita ter državo končne destinacije trgovine z ljudmi, zaradi česar ima razvita sredstva za boj proti trgovini z ljudmi ter vzpostavljene mednarodne povezave. Za razumevanje italijanskega boja proti trgovini z ljudmi je potrebno poznavanje delovanja institucij, ki se s to problematiko ukvarjajo, vladnih in nevladnih, na državni in mednarodni ravni. Za boj proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu je namreč poleg učinkovitih institucij, predvsem organov pregona ter sodstva, potrebno tudi mednarodno sodelovanje. Delo nevladnih organizacij je pri boju proti trgovini z ljudmi omejeno le na sodelovanje ter osveščanje javnosti o problematiki ter nudenje pomoči žrtvam, konkretniji boj pa ostaja v rokah države in ustreznih institucij.

Ključne besede: trgovina z ljudmi, boj proti trgovini z ljudmi, Italija, varnost, sodelovanje.

Fight against international human trafficking: case study Italy

The goal of this thesis is to analyse the fight against international human trafficking in Italy. Italy represents the country of origin, the country of transit as well as the final destination of human trafficking. Because of all these attributes, Italy has developed means for combating human trafficking and has also established international cooperation in the field. In order to understand Italian fight against human trafficking, it is necessary to familiarise ourselves with the workings of institutions that engage in this field, both governmental and nongovernmental, at national as well as international level. Namely, successful fight against international organised crime implies efficient institutions, above all institutions of criminal prosecution and judiciary, as well as international cooperation. Work of nongovernmental organisations in the fight against human trafficking is restricted merely to cooperation, awareness-raising among the public about the issue as well as providing help to victims, while more concrete action remains in the hands of the state and its institutions.

Key words: human trafficking, fight against human trafficking, Italy, security, international cooperation.

Kazalo

1	Uvod	6
1.1	Metodološki okvir naloge	7
	Opredelitev predmeta in ciljev preučevanja	7
1.2	Uporabljena metodologija	9
2	O trgovini z ljudmi	10
2.1	Kaj je trgovina z ljudmi?	10
2.2	Teoretični okvir – liberalizem v mednarodnih odnosih in navezava na boj proti trgovini z ljudmi.....	13
2.3	Boj proti mednarodni trgovini z ljudmi	17
2.3.1	Načini izvajanja boja proti trgovini z ljudmi	19
2.3.2	Osem nujnih elementov državnega odgovora na trgovino z ljudmi	20
2.3.3	Zaščita žrtev	26
3	Trgovina z ljudmi v Italiji.....	27
3.1	Žrtve iz Nigerije.....	28
3.2	Žrtve iz Albanije	29
3.3	Žrtve iz držav vzhodne Evrope.....	30
3.4	Potek trgovanja z ljudmi v Italiji	31
3.5	Delovanje kriminalnih združb	33
3.6	Nivoji trgovine z ljudmi v Italiji	34
3.7	Prihod migrantov (žrtev) v Italijo.....	35
4	Zakonska ureditev boja proti mednarodni trgovini z ljudmi v Italiji	36
4.1	Nacionalna zakonodaja	36
4.1.1	Kazenski zakonik.....	37
4.1.2	Člen 18 zakona o dovoljenem bivanju v državi zaradi socialne zaščite posameznika...	38
4.2	Mednarodna zakonodaja in sodelovanje v boju proti trgovini z ljudmi.....	40
5	Delo vladnih institucij na področju boja proti trgovini z ljudmi v Italiji.....	43
5.1	Institucionalni odgovori na trgovino z ljudmi v Italiji	43
5.2	Delo ministrstva za notranje zadeve	44
5.3	Delo oddelka za enake možnosti.....	46
5.4	Akterji v boju proti trgovini z ljudmi v Italiji	46
6	Delo nevladnih organizacij v Italiji	47
6.1	IROKO	48
6.2	TrattaNo!	49

6.3	Befree	49
6.4	USMI	50
6.5	AICCRE in 'zelena linija'	50
7	Uspešnost Italije v boju proti mednarodni trgovini z ljudmi	51
8	Uspešno zaključene operacije italijanskih organov pregona v boju proti trgovini z ljudmi v letih 2009 in 2010	57
8.1	Operacija Viola	57
8.2	Operacija Črno listje	59
8.3	Operacija Rumeni plamen	60
8.4	Operacija Fata.....	61
8.5	Iz Afrike preko Libije v Italijo – operacije v Bariju.....	63
9	Zaključek.....	64
10	Literatura	68

1 Uvod

»Trgovina z ljudmi je danes svetovni problem, ki je iz leta v leto vse hujši. Na sto tisoče ljudi (predvsem žensk in otrok) je ugrabljenih, zavedenih, ogoljufanih, prodanih, trpinčenih in spravljenih v suženjsko ali temu podobno izkoriščevalsko razmerje. Pojav je tako silovit, da je že ušel nadzoru. Organi pregona so vse bolj nemočni, saj ugotavljajo, da razbitje ene kriminalne združbe prodajalcev in preprodajalcev ljudi porodi deset novih. Največ žrtev tovrstne trgovine prihaja iz najrevnejših držav sveta« (Popov 2002, 17).

Po podatkih ILO¹, Unicef-a ter Amnesty International je v svetu vsako leto prodanih, prepeljanih ter v delo prisiljenih ljudi približno sto petinsedemdeset milijonov. Po podatkih ILO je 2, 45 milijona ljudi prisilnih delavcev, ki so posledica mednarodne trgovine z ljudmi, od tega kar 43 % izkoriščanih seksualno. Dva milijona žensk je letno prodanih ter podvrženih prisilni prostituciji, od tega jih petsto tisoč konča v Evropi, petdeset tisoč v Italiji. Po podatkih Sveta Evrope trgovci z ljudmi letno zaslužijo približno deset milijard dolarjev (Truong 2003, 32).

Italija ima najvišji odstotek tujih seksualnih delavcev v vseh državah Evropske unije, najbolj razširjena oblika prostitucije v Italiji pa je ulična prostitucija (Truong 2003, 34). Po podatkih organizacije Unimondo je bilo med letoma 2000 in 2007 v Italiji prepoznanih enajst tisoč žrtev, ki jim je bila tudi nudena pomoč, od tega je bilo kar 619 mladoletnikov (Unimondo). »Po trditvah UNICEF-a je otroška prostitucija problem globalne revščine, ne le spolnosti, in tako dečki kot deklice so v mnogih revnih državah v nevarnosti, da bodo izkoriščeni« (Cree 2008, 772).

Trgovina z ljudmi je torej globalen problem in kot taka grožnja človeški varnosti. V svojem diplomskem delu bom analizirala v današnji mednarodni, globalni družbi zelo pereč problem t. i. novodobnega suženjstva oziroma trgovine z ljudmi, poudarek pa bom namenila predvsem

¹ International Labour Organization

boju proti mednarodni trgovini z ljudmi, in sicer na podlagi analize italijanskega boja proti mednarodni trgovini z ljudmi.

Problem je prisoten v vseh državah sveta in je večinoma pogojevan z veliko brezposelnostjo, številnim prebivalstvom, ki živi na pragu revščine ali celo pod njim, korupcijo v državah, Navadno so na eni strani žrtve, v velikem deležu ženske, pa tudi moški in otroci, ki iščejo boljše življenje in se pustijo zavesti, ter na drugi strani močne organizirane kriminalne združbe, ki ranljivost teh ljudi izkoriščajo. Žrtve takšne trgovine večinoma ostanejo brez osebnih dokumentov, z ustrahovanjem in raznovrstnimi grožnjami pa jim preprečijo pobeg in tako postanejo ujetnice oziroma ujetniki, torej gre za sodobno obliko nekdanje trgovine s sužnji. Po podatkih ILO ter Sveta Evrope so ljudje v takšnih situacijah obravnavani kot blago, ki se ga, predvsem v spolni industriji, pa tudi kmetijstvu, gradbeništvu in drugih dejavnostih, kupuje in prodaja. Njihovo delo je navadno slabo plačano ali celo ne-plačano. Večina žrtev tovrstne trgovine je žensk, vendar pa je vedno več tudi moških in otrok. »Trgovanje z ljudmi se je v današnjem času globalizacije zelo razširilo, spremljajo pa ga določene negativne posledice, kot so šibka gospodarstva in majhne zaposlitvene možnosti v večini tranzicijskih držav, zlasti za ženske ter majhno ali skoraj nikakršno tveganje za pregon trgovcev ter ogromen dobiček in nenazadnje tudi izboljšanje mednarodnih prevoznih infrastruktur« (Zavratnik Zimic in drugi 2003, 11).

1.1 Metodološki okvir naloge

Opredelitev predmeta in ciljev preučevanja

Cilj mojega diplomskega dela bo analizirati sistem boja proti trgovini z ljudmi na več ravneh, in sicer na operativni in politični ravni, v Italiji, ki se s to problematiko sooča že dlje časa, in ima kot takšna že dobro razvite mehanizme za preprečevanje, prepoznavanje ter tudi preganjanje mednarodne trgovine z ljudmi. Država je namreč s svojimi organizacijami, uredbami ter organi pregona ključni faktor, ki se mora spopadati z mednarodno trgovino z ljudmi, saj lahko različne nevladne organizacije pri boju le sodelujejo, nimajo pa, tako kot država, razvitih mehanizmov in potrebnih pooblastil, institucij ter sredstev, da bi se boja proti mednarodni trgovini z ljudmi v resnici lahko lotili. Za analizo delovanja institucij je

pomemben tudi teoretični okvir mednarodnih odnosov, pri čemer se bom osredotočila predvsem na teorije liberalizma v mednarodnih odnosih.

Raziskovalna vprašanja, ki jim bom v svojem delu namenila posebno pozornost, so:

- Kaj je boj proti trgovini z ljudmi, kakšne so politike preprečevanja mednarodne trgovine z ljudmi ter v čem je ključna razlika med bojem proti mednarodni trgovini z ljudmi in bojem proti mednarodnemu tihotapljenju ljudi?
- Kako so področja dela v boju proti mednarodni trgovini z ljudmi (preprečevanje, prepoznavanje, preganjanje) v Italiji razdeljena med različne institucije?
- Kako uspešna je Italija v samem prepoznavanju žrtev in njihovi zaščiti (pri tem vprašanju me zanima predvsem vloga nevladnih organizacij ter sodelovanje vladnih in nevladnih organizacij na tem področju)?
- Kakšne so mednarodne povezave Italije ter njeno sodelovanje s sosednjimi državami v boju proti mednarodni trgovini z ljudmi?

V prvem delu diplomskega dela bom analizirala pojma trgovine z ljudmi ter boja proti mednarodni trgovini z ljudmi, pri čemer bom pojasnila razliko med trgovino z ljudmi, bojem proti trgovini z ljudmi ter tudi tihotapljenjem ljudi. Nekaj pozornosti bom namenila tudi teoretičnim izhodiščem boja proti mednarodni trgovini z ljudmi, pri čemer bom poseben poudarek namenila kratkemu orisu teorij liberalizma v mednarodnih odnosih, ki so za razlago delovanja institucij, vladnih in nevladnih, ter njihovega povezovanja tako na nacionalni kot na mednarodni ravni, bistvene.

Vsebinski drugi del diplomskega dela bom razdelila na pet poglavij, in sicer bom v tretjem poglavju pojasnila trgovino z ljudmi v Italiji ter boj proti trgovini z ljudmi v Italiji. Pri tem se bom osredotočila na dostopne podatke o številu žrtev ter načinih boja, kot se jih loteva Italija.

V četrtem poglavju bom pozornost namenila analizi italijanske zakonodaje s področja boja proti trgovini z ljudmi. Poglavje bo razdeljeno na dva dela, in sicer bo prvi del namenjen analizi nacionalne zakonodaje z nekaterimi dodatnimi podatki o implementaciji le-te, drugi del pa bo namenjen analizi mednarodnih pogodb, katerih pristopnica je Italija.

V petem poglavju bom analizirala delo vladnih institucij. Poseben poudarek bom namenila predvsem ministrstvu za notranje zadeve, pod okvirom katerega deluje policija kot

najaktivnejši akter na področju boja proti trgovini z ljudmi. Povedala bom tudi, kakšna je vloga vladnega Oddelka za enake možnosti, ki tudi namenja sredstva boju proti trgovini z ljudmi oziroma predvsem programom oskrbe žrtev.

V šestem poglavju diplomskega dela bom analizirala delo nevladnih organizacij, pri čemer me bo zanimala predvsem razdelitev vlog. Nevladne organizacije namreč večinoma delujejo predvsem na preventivnem področju, pomembno pa je njihovo delo tudi na področju prepoznavanja žrtev ter pomoči žrtvam trgovine z ljudmi.

V sedmem poglavju bom analizirala uspešnost Italije v boju proti mednarodni trgovini z ljudmi. Pri tem me bodo zanimali dostopni podatki o številu prepoznanih žrtev, nudeni pomoči žrtvam, podatki o prijemu in kaznovanju storilcev kaznivih dejanj trgovine z ljudmi pa tudi podatki o boju proti organiziranemu kriminalu v Italiji. Zanimali me bodo tudi dostopni dokumenti o kritikah italijanskega dela na področju boja proti trgovini z ljudmi.

Osmo poglavje bom namenila predstavitvi uspešno zaključenih operacij italijanske policije v letih 2009 in 2010, saj želim tudi na konkretnih primerih predstaviti uspešnost oziroma neuspešnost delovanja institucij v boju proti mednarodni trgovini z ljudmi.

Diplomsko delo bom zaključila s sklepnimi trditvami ter ovrednotenjem predhodno postavljenih tez.

1.2 Uporabljena metodologija

V diplomskem delu nameravam uporabiti predvsem analitični pristop, saj bom v prvem delu:

- analizirala dokumente, povezane z mednarodno trgovino z ljudmi ter mednarodnim bojem proti le-tej, torej, analiza in interpretacija primarnih virov (dokumentov, pogodb)
- sinteza in konceptualna analiza nekaterih sekundarnih virov, predvsem znanstvenih prispevkov in člankov avtorjev, specializiranih za preučevanje boja proti trgovini z ljudmi.
- sinteza ključnih teoretičnih postavk liberalizma v mednarodnih odnosih

V drugem delu bom uporabila

- konceptualno in sintetično analizo sekundarnih virov
- analizo in interpretacijo primarnih virov, predvsem bom proučila implementacijo mednarodnih dokumentov v Italiji (Konvencije Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu ter Palermskega protokola) ter analiza in interpretacija zakonodajne ureditve področja boja proti trgovini z ljudmi v Italiji (predvsem analiza aktualnih členov Kazenskega zakonika)
- analizo dokumentov (poročil) vladnih in nevladnih organizacij (mednarodnih in državnih) o boju proti trgovini z ljudmi v Italiji, s poudarkom na uspešnosti delovanja institucij (policije, ministrstva za notranje zadeve, ministrstva za enake možnosti)
- študijo primerov s poudarkom na medijski analizi, saj so, ko gre za konkretne primere, podatki uradnih institucij skopi, medijsko poročanje pa je dovolj obsežno, da se nanj lahko vsaj do določene mere zanesemo.

2 O trgovini z ljudmi

V poglavju O trgovini z ljudmi bom predstavila pojem trgovine z ljudmi ter razliko med trgovino z ljudmi, bojem proti trgovini z ljudmi ter tudi tihotapljenjem ljudi. Predstavila bom tudi teoretični okvir delovanja institucij v boju proti trgovini z ljudmi.

2.1 Kaj je trgovina z ljudmi?

Mednarodna trgovina z ljudmi je »premik ljudi čez mednarodne meje z namenom neželenega služabništva (suženjstva). Migranta lahko zadržujejo s silo, z obvezo do plačila dolga ali direktnimi grožnjami njemu ali njegovi družini, ki še vedno živi v državi izvora. Migranta lahko prevarajo z obljubami o dobri službi ali zakonu, ali pa ga ugrabijo. Suženjstvo lahko nastopi že pred prehodom meje ali pa kasneje. Prehod meje se lahko zgodi z legalnimi dokumenti ali brez njih. Žrtev lahko zamenja več lastnikov. Najpogosteje pa žrtev prečka vsaj en mednarodni prehod ter se znajde v sužnjelastniškem razmerju« (Pennington in drugi 2009, 120).

Ljudje, ki novačijo žrtve za trgovce z ljudmi, pri svojem delu uporabljajo številne metode zaslužnjevanja žrtev, kot na primer ugrabitve, posilstva, prodajo, grožnjo s prodajo družinskih članov ter tudi sklepanje lažnih prijateljstev, izjavljanjem ljubezni ter lažnimi porokami (Pennington in drugi 2009, 123).

Trgovina z ljudmi je tudi in predvsem grob poseg v integriteto posameznika in krši celo kopico človekovih pravic, med drugim pravico do življenja, svobode ter človekove osebnosti in dostojanstva (Popov 2002, 10). Do tega prihaja ker »/v/isoki dobički trgovine z ljudmi slonijo ravno na kršitvah človekovih pravic žrtev na vseh stopnjah procesa ter na ustvarjanju odvisnega razmerja med žrtvijo trgovine z ljudmi ter ilegalnim sistemom vladanja« (Truong 2003, 37).

Trgovina z ljudmi torej pomeni grobo kršitev človekovih pravic in kot tako jo obravnava več mednarodnih dokumentov. Najbolj natančno definicijo termina trgovina z ljudmi podaja Protokol za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki² (v nadaljevanju Palermški protokol), ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu³ in ki v tretjem členu opredeljuje mednarodno trgovino z ljudmi kot:

(a) »trgovina z ljudmi« pomeni novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejem oseb z namenom izkoriščanja z grožnjo, uporabo sile ali drugimi oblikami prisile, z ugrabitvijo, goljufijo ali prevaro, zlorabo pooblastil ali ranljivosti ali dajanjem ali prejemanjem plačil ali koristi za zagotavljanje privolitev oseb, ki imajo nadzor nad drugo osebo. Izkoriščanje obsega

² Protokol za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu – *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, sprejet in odprt za podpis, ratifikacijo in pristop z resolucijo Generalne skupščine A/RES/55/25 15. novembra 2000 ter stopil v veljavo 25. decembra 2003.

³ Konvencija Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu – *United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, sprejeta in odprta za podpis, ratifikacijo in pristop z A/RES/55/25 15. novembra 2000 ter stopila v veljavo 29. septembra 2003.

najmanj izkoriščanje prostitucije za druge ali druge oblike spolne zlorabe oseb, njihovo prisilno delo ali služenje, suženjstvo in podobno, služabništvo ali odstranjevanje organov;

(b) soglasje žrtve trgovine z ljudmi o nameravanem izkoriščanju, navedeno v odstavku a, se ne upošteva, če so bila uporabljena sredstva, navedena v odstavku a;

(c) novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje otrok z namenom izkoriščanja se šteje za trgovino z ljudmi, tudi če ne vključuje sredstev, navedenih v odstavku a tega člena;

Zgodovinsko gledano se je Evropa soočila s tremi valovi trgovine z ljudmi. Prvi val je trajal od 1978 do 1980 in je vključeval odrasle ženske iz Azije, Latinske Amerike, Karibov in zahodne Afrike, ki so bile namenjene trgovini Nizozemske, Nemčije, Italije in Španije. V devetdesetih letih se je pričel drugi val, ki je vključeval ženske s Kitajske, iz Baltskih držav, srednje in vzhodne Evrope ter držav bivše Sovjetske zveze. V tem valu so se pojavile tudi nove destinacije, kot na primer Skandinavske države. Konec devetdesetih in v začetku novega tisočletja so se ženske z Balkana začele pojavljati v aktivnostih trgovine z ljudmi, veliko držav vzhodne in južne Evrope pa je postalo države tranzicije (Truong 2003, 33). Trgovina z ljudmi je postala problem v skoraj vsaki državi, nobena ni izjema (Hodge in Lietz 2007, 163).

Točni podatki o razširjenosti trgovine z ljudmi ne obstajajo, saj je področje resnega organiziranega kriminala, ki ostaja neodkrita in tako nepreganjano, težko kaj drugega kot zgolj predvideti. Problem v primeru trgovine z ljudmi je v tem, da se žrtve mnogokrat ne zavedajo, kako prijaviti zlorabo, ali pa si tega ne upajo, posebno ko gre za mladoletnike. Značilno je tudi, da se žrtve bojijo maščevanja, zaradi česar so mnogokrat nezaupljive do policije. Vse to skupaj s problemom korupcije med policisti ter sodnimi delavci pomeni dodatno težavo pri točnem določanju širine problematike trgovine z ljudmi (Goodey 2008, 423).

S Schengenskim sporazumom je Evropska unija odprla notranje meje, hkrati pa je poostrila nadzor na zunanjih mejah. Zaradi tega se je povečalo ilegalno prehajanje v države članice Evropske unije, kar so izkoristile združbe, ki se ukvarjajo z organiziranim kriminalom, v tem primeru predvsem tihotapljenjem ljudi in trgovino z ljudmi – povezave med migracijami in organiziranim kriminalom pomenijo grožnjo varnosti v Evropski uniji (Goodey 2003, 417).

Varnostno vprašanje, kamor se prišteva problem trgovine z ljudmi, je zelo povezano z vprašanjem humanitarnosti, ki pozornost preusmerja na žrtve trgovine z ljudmi. Trgovina z ljudmi tako »ni več direktna grožnja državi, pač pa grožnja ženskam: postale so žrtve trgovine z ljudmi in so v nevarnosti, da bodo zopet viktimizirane s strani držav, katerih namen je poiskati te ženske, jih identificirati ter poslati nazaj v državo izvora. Kot ilegalne migrantke so te ženske primer nevarnosti; kot žrtve pa so istočasno ranljive ter prestrašene« (Aradau 2004, 253).

2.2 Teoretični okvir – liberalizem v mednarodnih odnosih in navezava na boj proti trgovini z ljudmi

»V dvajsetem stoletju je liberalistično mišljenje vplivalo na politične elite in javno mnenje v številnih zahodnih državah po prvi svetovni vojni, obdobju, ki ga v akademskih krogih mednarodnih odnosov imenujemo idealizem« (Dunne 2007, 238). Hoffman pa pravi, da je bistvo liberalizma »samoomejevanje, zmernost, kompromis in mir.« (Dunne 2007, 238). Liberalizem je namreč »progresiven v promociji človeške svobode s pomočjo miru, blaginje in pravičnosti« (Zacher in Mathew 1995, 108).

Woodrow Wilson je zagovarjal mednarodno oblast za vodenje mednarodnih odnosov ter menil, da je »mir mogoče zagotoviti samo z vzpostavitvijo mednarodne organizacije, ki bi urejala mednarodno anarhijo. Varnosti ni mogoče prepustiti tajnim bilateralnim diplomatskim dogovorom in slepi veri v ravnotežje moči. Tako kakor je mir treba uvesti v notranji družbi, mora tudi mednarodno področje imeti sistem predpisov za obravnavanje sporov in mednarodno silo, ki jo je mogoče uporabiti, če nenasilno razreševanje konflikta spodleti« (Dunne 2007, 244). Wilson je pomembnost nastanka in učinkovitega delovanja mednarodnih organizacij videl v tem, da bodo naredile svet, ki bo varen za demokracijo (Zacher in Mathew 1995, 115). Wilson je med drugim dejal tudi, da »je treba vzpostaviti splošno zvezo držav«, da bi ohranili prihodnji mir, kar naj bi predstavljalo Društvo narodov. Za učinkovitost delovanja Društva narodov pa je bila potrebna vojaška sila, ki naj bi odvrčala agresijo ter bila po potrebi uporabljena za vsiljevanje lastne volje (Dunne 2007, 244). Ideja kolektivne varnosti je bila tako ključnega pomena za delovanje in nastanek Društva narodov (Dunne 2007, 244). Pri sistemu kolektivne varnosti gre za ureditev, v kateri »vsaka država v sistemu

sprejema, da je varnost ene stvar vseh in se strinja, da se pridruži kolektivnemu odzivu na agresijo« (Dunne 2007, 244). Dunne pravi tudi, da »jo je mogoče doseči z zavezniškim sistemom varnosti (včasih znanim kot kolektivna obramba), kjer se veliko držav združi, običajno v odgovor na specifično zunanjo grožnjo« (Dunne 2007, 244). V primeru boja proti trgovini z ljudmi to pomeni, da je, ker gre za koncept človeške varnosti, sodelovanje med državami bistveno, saj tudi kriminalne združbe sodelujejo mednacionalno. Pomembna je povezava na več ravneh, saj imajo države v procesu trgovine z ljudmi različne vloge, ki se večinoma prekrivajo – države izvora, države prehoda in države končne destinacije. Vsako od njih trgovina z ljudmi zadeva, zato je njihovo medsebojno povezovanje in vključevanje v mednarodne organizacije bistveno.

»Pomemben argument, ki so ga liberalisti v zgodnjem povojnem obdobju razvili, je zadeval nesposobnost države, da bi obvladala modernizacijo« (Dunne 2007, 247). David Mitrany, začetni teoretik povezovanja, je trdil, da »je transnacionalno sodelovanje potrebno, zato da bi razreševali skupne probleme« (Dunne 2007, 247). »Njegov osrednji koncept je razvejanje v smislu, da bi sodelovanje v enem sektorju vlade privedlo do tega, da bi obseg sodelovanja razširili še na druge sektorje. Ker so države vedno bolj vpletene v proces povezovanja, se 'cena' za izstop iz povezovalnih projektov povečuje. Povezovanje je proces vedno večje povezanosti med državami v regionalnem in mednarodnem kontekstu. Pogosto se začne s sodelovanjem za reševanje tehničnih problemov, ki ga Mitrany imenuje razvejanje (ramifikacija)« (Dunne 2007, 244). Če to pogledamo v okviru boja proti trgovini z ljudmi se izkaže, da je bistveno medresorsko sodelovanje na nacionalni ravni, saj morajo ministrstva delovati usklajeno, da bi bil boj lahko uspešen.

Robert Keohne in Joseph Nye pa sta trdila, da je potrebno upoštevati tudi osrednjo vlogo drugih delovalcev, kot so »interesne skupine, transnacionalne korporacije in mednarodne nevladne organizacije« (Dunne 2007, 247). V mednarodnih odnosih naj bi tako delovali različni delovalci, ki so med seboj povezani s številnimi kanali medsebojnega delovanja (Dunne 2007, 247). Keohne je dejal tudi, da je soodvisnost ključnega pomena za vzpostavljanje sodelovanja, pri čemer imajo pomembno vlogo mednarodne institucije (Keohne 1984, 66). V primeru boja proti trgovini z ljudmi gre za delovanje nevladnih organizacij, ki so najaktivnejše na področju preventivnega boja proti trgovini z ljudmi.

Pluralisti pa so poudarek namenjali medsebojni odvisnosti akterjev, saj »imajo spremembe v enem delu sistema neposredne in posredne posledice za preostali sistem« (Dunne 2007, 247).

Po drugi strani pa radikalni liberalisti »pripisujejo velik pomen sposobnosti globalne družbe, da se civilizira« (Dunne 2007, 255). Pomembno namreč postane, da se »omrežja državljanov razširijo in poglobijo, da bi te institucije nadzirala in nagovarjala. Te skupine tvorijo vezi med posamezniki, državami in globalnimi institucijami. Ni težko prikazati radikalno liberalistično mišljenje kot utopično, vendar ne smemo pozabiti številnih dosežkov globalne civilne družbe že do zdaj« (Dunne 2007, 255). »Razvoj mednarodnega humanitarnega prava in stopnja, do katere te zakone izpolnjujejo, sta v pretežni meri zasluga milijonov posameznikov, ki dejavno podpirajo skupine za človekove pravice, kakor sta Amnesty International in Human rights watch« (Dunne 2007, 255). Za boj proti trgovini z ljudmi to pomeni, da so pomembne ne le nevladne organizacije, pač pa osveščenost ljudi, da žrtve prepoznajo in o svojih opažanjih obveščajo ustrezne institucije. Pomemben je tudi nadzor nad izvajanjem dela policije ter drugih institucij, saj se le tako lahko zagotovi prekinitev povezovanja med kriminalnimi združbami in policijo ter korupcijo.

Baldwin je določil štiri vrste liberalizma, ki po njegovem vplivajo na sodobne mednarodne odnose, in sicer »komercialni, republikanski, sociološki in liberalistični institucionalizem« (Lamy 2007, 271).

»Komercialni liberalizem zagovarja svobodno trgovino in tržno ali kapitalistično gospodarstvo kot pot, ki vodi v mir in blaginjo. Danes ta pogled zastopajo globalne finančne institucije, večina trgovskih držav in multinacionalne korporacije. Republikanski liberalizem pravi, da bodo demokratične države verjetneje spoštovale pravice svojih državljanov in se manj verjetno vojskovale s svojimi demokratičnimi sosedami. V sodobni znanosti ta pogled nastopa kot teorija demokratičnega miru« (Lamy 2007, 272).

»V sociološkem liberalizmu sta pojem skupnosti in proces medsebojne odvisnosti pomembni prvini. Ko se transnacionalne dejavnosti povečujejo, so povezani ljudje v oddaljenih državah in njihove vlade postajajo vedno bolj medsebojno odvisne. Posledica tega je, da postaja za države vedno težje in vedno dražje, da ravnajo unilateralno in se izogibajo sodelovanja s sosedami. Cena vojne in drugega odklonskega ravnanja se povečuje za vse države in sčasoma

nastaja miroljubna skupnost. Številne predpostavke sociološkega liberalizma nastopajo v sedanji literaturi o globalizaciji, ki obravnava popularno kulturo in civilno družbo« (Lamy 2007, 272). Sociološki liberalizem je tisti, ki najjasneje opredeli koristi medsebojnega povezovanja držav ter drugih nevladnih organizacij v boju proti trgovini z ljudmi, saj le boj na globalni ravni lahko doseže učinkovite uspehe.

»Liberalistični institucionalizem ali neoliberalistični institucionalizem po mnenju mnogih znanstvenikov predstavlja najprepričljivejši izziv za realistično in neorealistično mišljenje. Korenine te različice neoliberalizma so v znanosti o funkcionalnem povezovanju v štiridesetih in petdesetih letih dvajsetega stoletja in študijah o regionalnem povezovanju v šestdesetih. Te študije menijo, da so za pot v mir in blaginjo potrebne neodvisne države, ki svoje vire povežejo in se celo odrečejo delu svoje suverenosti, da ustvarijo povezano skupnost, ki podpira gospodarsko rast ali se odziva na regionalne probleme. Evropska unija je taka institucija« (Lamy 2007, 273).

V sedemdesetih letih so teoretiki zagovarjali transnacionalizem in kompleksno medsebojno odvisnost, saj »naj bi svet postal bolj pluralističen v smislu delovalcev, ki nastopajo v mednarodnih interakcijah in da so ti delovalci postali odvisnejši drug od drugega« (Lamy 2007, 273). Kompleksna medsebojna odvisnost je »predstavljala svet s štirimi značilnostmi: vedno večjo povezanost držav in državnih delovalcev, nov program mednarodnih zadev brez razlikovanja na visoko in nizko politiko, priznavanje mnogih kanalov za medsebojno delovanje med delovalci prek nacionalnih meja in upadanje učinkovitosti vojaške sile kot orodja za vodenje držav. Znanstveniki kompleksne medsebojne odvisnosti menijo, da globalizacija predstavlja povečanje povezav in kanalov za medsebojno delovanje, pa tudi števila povezav« (Lamy 2007, 273).

Graham Allison pravi, »da je ena od posledic globalizacije varnostnih problemov, kot so terorizem, trgovina z mamili in pandemija HIV, spoznanje, da nevarnosti za varnost neke države ni mogoče reševati unilateralno. Uspešen odgovor na varnostne probleme zahteva vzpostavitev regionalnih in globalnih režimov, ki širijo sodelovanje med državami, in usklajevanje političnega odzivanja na te nove varnostne probleme« (Lamy 2007, 273).

Neoliberalistični institucionalisti pa države vidijo kot »ključne delovalce v mednarodnih odnosih, vendar ne kot edine delovalce. Države so racionalni ali instrumentalni delovalci, ki vedno skušajo maksimirati svoje interese na vseh aktualnih področjih. Sodelovanje ni nikoli brez problemov, vendar bodo države prenesle lojalnost in vire k institucijam, če so te videti obojestransko koristne in če državam zagotavljajo večje možnosti za uresničevanje njihovih mednarodnih interesov« (Lamy 2007, 274). Pomembno je poudariti tudi, da »institucije lahko nudijo informacije, zmanjšajo transakcijske stroške, naredijo zaveze bolj kredibilne, ustvarijo center koordinacije in na splošno pospešujejo recipročnost.« (Keohane in Martin 1995, 42). Ko gre za boj proti organiziranemu kriminalu in s tem proti trgovini z ljudmi, je ravno na ravni vladnega udejstvovanja bistveno delovanje naddržavnih institucij, saj se le tako države lahko učinkovito povežejo ter s tem učinkovito borijo proti organiziranemu kriminalu.

Glede na opisane teorije liberalizma v mednarodnih odnosih lahko zaključim, da je povezovanje držav, nevladnih in vladnih organizacij v današnjem globaliziranem svetu edini možni način, če se države želijo uspešno boriti proti organiziranemu kriminalu, med kar spada tudi trgovina z ljudmi, ter s tem zaščititi svoje državljane in predvsem ranljivejši del populacije, ženske, otroke in vse, ki se soočajo z revščino. Pogled, ki se osredotoča na žrtve, je postal uveljavljen način gledanja na problematiko trgovine z ljudmi. Pogosteje je namreč lažje pomagati žrtvam trgovine z ljudmi, kot pa se osredotoči na bistvo problema, to je, kako trgovino z ljudmi preprečiti. Trgovino z ljudmi namreč napajajo svetovna neenakost, spopadi, vojne in revščina, kar je veliko težje ustaviti in preprečiti, kot pa zgolj ponuditi pomoč žrtvam ter tako 'pozdraviti' posledice, ne pa vira težav (Goodey 2008, 431).

2.3 Boj proti mednarodni trgovini z ljudmi

V 20. stoletju se je boj proti mednarodni trgovini z ljudmi na meddržavni ravni pričel s Konvencijo proti suženjstvu⁴ Društva narodov leta 1926 ter z Dopolnilno konvencijo o

⁴ Konvencija proti suženjstvu – *Slavery convention*, sprejeta septembra 1926, v veljavo pa je stopila 9. marca 1927.

ukinitvi suženjstva, trgovanja s sužnji ter ustanov in praks, podobnih suženjstvu⁵ Združenih narodov leta 1956. Prva konvencija Združenih narodov, ki se je ukvarjala posebej s trgovino z ljudmi, je Konvencija o preprečevanju in odpravljanju trgovine z osebami in izkoriščanju prostituiranja drugih⁶ iz leta 1949. »Povezovanje suženjstva s prostitucijo je prišlo v ospredje v začetku 20. stoletja. Od takrat je zločin trgovine z ljudmi povezan predvsem s prostitucijo ter z otroško prostitucijo in manj z ostalimi suženjstvu podobnimi oblikami izkoriščanja na trgu dela« (Goodey 2008, 422). Po padcu komunizma konec osemdesetih let prejšnjega stoletja ter vedno več vojnah, meddržavnih in državljskih, je prišlo do večjih valov migracij, ki so zopet postavili v ospredje problematiko trgovine z ljudmi, saj se je močno povečal organiziran kriminal ravno na tem področju (Goodey 2008, 422).

Trenutno pa je že omenjeni Palermški protokol iz leta 2000 tisti, ki zagotavlja zakonske osnove za mednarodno definicijo trgovine z ljudmi. Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu dopolnjuje tudi Protokol proti tihotapljenju migrantov po kopnem, morju in zraku⁷, ki definira razliko med tihotapljenjem ljudi in trgovino z ljudmi. Tihotapljenje ljudi namreč postane trgovina z ljudmi takrat, ko je oseba, ki je bila tihotapljena, na katerikoli točki od novačenja do prihoda na končno destinacijo, izkoriščana (Goodey 2008, 422).

⁵ Dopolnilna konvencija o ukinitvi suženjstva, trgovanja s sužnji ter ustanov in praks, podobnih suženjstvu – *Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery*, sprejeta z resolucijo Ekonomskega in socialnega sveta 608(XXI) aprila 1956 in v veljavo stopila aprila 1957.

⁶ Konvencija o preprečevanju in odpravljanju trgovine z osebami in izkoriščanju prostituiranja drugih – *Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others*, sprejeta z resolucijo Generalne skupščine 317 (IV) decembra 1949 in stopila v veljavo 25. julija 1951.

⁷ Protokol proti tihotapljenju migrantov po kopnem, morju in zraku – *Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, sprejet z resolucijo Generalne skupščine V/RES/55/25 novembra 2005 in stopil v veljavo januarja 2004.

2.3.1 Načini izvajanja boja proti trgovini z ljudmi

Boj proti trgovini z ljudmi je lahko dosežen na več načinov. Pennington in drugi (2008, 131) navajajo, da so lahko povišanje stroškov ter tveganj trgovine z ljudmi ter nižanje prihodkov doseženi na več načinov:

- Programi javnega izobraževanja ljudi jih lahko seznanijo z delom trgovcev z ljudmi, s čimer se lahko poveča stroške rekrutiranja.
- Pritiski iz in izven države za reformo policije, sodišč ter drugih uradnih sistemov lahko pomenijo manj korupcije, s čimer se zopet zviša stroške trgovcev z ljudmi.
- Vztrajanje držav izvora pri tem, da njihovi ranljivi državljani ali ne gredo na pot ali pa predajo svoje potne liste (ko se znajdejo na končni destinaciji) lokalnim konzulatom v hrambo, s čimer se lahko poveča tveganje odkritja. S tem se tudi omogoči žrtvi boljši položaj, ki za trgovce z ljudmi pomeni potencialno nevarnost.
- Kaznovanje tistih, ki trgovino z ljudmi omogočajo, predvsem strank prostitutk ter tistih, ki preprodajajo ljudi, kar bi zopet pomenilo manjše dohodke za trgovce.
- Splošno izobraževanje, namenjeno nenamernim uporabnikom, da bi žrtve trgovine z ljudmi znali prepoznati in o tem obvestili pristojne službe, kar bi pomenilo manjši dobiček trgovcev trgovine z ljudmi ter omejilo njihovo delovanje.
- Več sredstev in izobraževanj bi morale biti namenjenih policistom za njihovo prepoznavanje trgovcev z ljudmi. Pomemben je tudi boljši nadzor potnih listov, viz ter boljši mejni nadzor (Pennington in drugi 2008, 131).

Države morajo, saj je to njihova obveza in pristojnost, zagotoviti varovanje vseh človekovih pravic vseh posameznikov ter preganjati tiste posameznike ali skupine, ki pravice drugih kršijo (Pearson 2000). Kršitve človekovih pravic so v primeru trgovine z ljudmi tako hude, da jih nobena pravna država ne sme tolerirati, pač pa mora uporabiti vsa sredstva, da se take kršitve prepreči (Komac 2006, 25). S pristopom k mednarodnim pogodbam, ki posredno ali neposredno urejajo problematiko trgovine z ljudmi, so se države strinjale, da se je problema potrebno lotiti na več ravneh. Dogovor zajema naslednja področja, in sicer da mora biti trgovina z ljudmi kriminalizirana, trgovci z ljudmi preganjani in kaznovani, da se morajo izboljšati nadzori državnih mej ter da morajo v primerih meddržavnega sodelovanja države zagotoviti, da trgovci z ljudmi ne bodo nikjer mogli delovati nemoteno (Gallagher in Holmes

2008, 320). Države pa so tudi sklenile, da žrtvam trgovine z ljudmi zagotovijo zaščito ter nujno podporo zaradi njihovega statusa žrtev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi ter zaradi njihove posebne ranljivosti ter izpostavljenosti maščevanjem ter ker je njihovo sodelovanje največkrat nujno za pregon storilcev kaznivih dejanj (Gallagher in Holmes 2008, 320).

2.3.2 Osem nujnih elementov državnega odgovora na trgovino z ljudmi

Gallagher in Holmes izpostavita osem nujnih elementov učinkovitega odgovora državnega kazenskopravnega sistema na trgovino z ljudmi, in sicer:

- Izčrpno pravno ogrodje v skladu z mednarodnimi standardi.

Močno kazenskopravno ogrodje mora obsegati ne le kaznivo dejanje trgovine z ljudmi, ampak mora tudi zagotoviti, da so podobna kazniva dejanja ravno tako primerno kriminalizirana. S podobnimi kaznivimi dejanji so mišljeni prisilno delo, delo otrok, spolno izkoriščanje, prisilne poroke, nezakonita rekrutacija, hlapčevstvo na podlagi dolga, izkoriščanje dela, vključenost v organiziran kriminal in pranje denarja. Pomembno je tudi kaznovanje težkih zlorab, med katere spadajo resne fizične, spolne in psihološke zlorabe ter omejevanje svobode (Gallagher in Holmes 2008, 322).

Nacionalna zakonodaja mora tudi zagotoviti, da varni pristani za trgovce z ljudmi in njihovo premoženje ne bi več obstajali. To se lahko doseže s tem, da se »državi omogoči, da se trgovce z ljudmi izroči ali kazensko preganja, da se izvede učinkovito preiskavo ter zaplembo iztržkov trgovine z ljudmi ter da se izvede učinkovito mednarodno preiskavo ter sodno sodelovanje. Zakonodaja pa mora tudi zagotoviti takojšnjo zaščito in podporo vsem žrtvam trgovine z ljudmi, vključno z visoko zaščito žrtev prič« (Gallagher in Holmes 2008, 322).

- Posebna enota policije, ki bo raziskovala trgovino z ljudmi.

Posebne enote policije bi morale biti organizirane, financirane ter imeti dovolj pooblastil v meri, ki bi jim omogočila primeren odziv na kaznivo dejanje trgovanja z ljudmi. Takšna posebna enota bi morala biti dovolj usposobljena ravno za delo na področju trgovanja z

ljudmi, saj se le tako lahko doseže uspešne rezultate preiskav. Osebjem mora biti posebej dobro usposobljeno za aktivno preiskovanje, vključno s prepoznavanjem žrtev, soočanjem s travmami ter kulturnimi razlikami, usposobljeni morajo biti za snemanje intervjujev z odraslimi in otroškimi žrtvami, zaščito prič ter mednarodno sodelovanje. Imeti pa morajo tudi sredstva za preiskovanje, ki vključujejo človeški in tehnični nadzor, operacije pod krinko, nadzorovane dostave ter vzporedne finančne preiskave ter preiskave pranja denarja (Gallagher in Holmes 2008, 324).

Delo bi moralo biti nadzorovano, potekati pa bi moralo v sodelovanju s strokovnjaki s področja trgovanja z ljudmi ter dela z žrtvami. Posebna enota bi morala delovati tudi kot koordinator tega področja dela na državni ravni, posebno v državah z decentralizirano oblastjo (Gallagher in Holmes 2008, 324).

- Usposobljenost drugih enot policije za učinkovit odgovor na trgovino z ljudmi.

Kot pri preganjanju vseh ostalih resnih kriminalnih dejavnosti je tudi pri preganjanju trgovine z ljudmi pomembno, da ima posebna enota policije podporo pri ostalih kolegih. Pomembno je, da se kaznivo dejanje trgovine z ljudmi prepozna, za to pa je potreben dovolj visok nivo usposobljenosti tako policije kot delovnih inšpektorjev, uradov za nadzor migracij ter uradov za nadzor mej. V večini primerov je namreč tako, da bodo potencialni primeri postali sumljivi običajnim enotam policije in ne posebnim. Pomemben je poudarek na izobraževanjih in usposabljanjih vseh uslužbencev javne uprave, saj se le tako lahko zagotovi zadovoljivo raven ozaveščenosti in s tem prepoznavnost problematike (Gallagher in Holmes 2008, 326).

- Močna ter dobro informirana tožilska ter sodna podpora.

Čeprav imajo primarno vlogo v začetnih procesih razkrivanja ter preganjanja trgovcev z ljudmi dobro usposobljene enote policije, pa morajo tožilci ter sodni delavci zagotoviti, da delo policistov ne bi bilo zama. V mnogih državah je veliko korupcije na sodni ravni, sistemi delovanja pa niso dovolj razviti, kar povzroča precej nepremostljive ovire, ki pa bi jih morale države, ki so, vsaj večina njih, podpisnice sporazumov o spoštovanju človekovih pravic, preseči (Gallagher in Holmes 2008, 327). Trend, h kateremu težijo nekatere države, je v

usposobljenosti manjše posebne skupine tožilcev, ki bi obravnavala le primere trgovine z ljudmi, kar bi lahko pripeljalo do višje ravni kompetentnosti ter odzivnosti tožilcev, pomagalo pa bi tudi pri manjšanju korupcije med njimi in doseganju njihove strokovnosti (Gallagher in Holmes 2008, 328).

- Hitro in točno prepoznavanje žrtev skupaj s takojšnjo zaščito in pomočjo.

Države so se obvezale, da bodo aktivno ter točno prepoznavale žrtve trgovine z ljudmi. Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi⁸ v desetem členu natančno določa, da je pravilno in hitro prepoznavanje žrtev nujno za njihovo zaščito in pomoč, če pa prepoznavanje žrtev ni uspešno, to lahko vodi do nezadovoljive ravni priznavanja pravic tej osebi ter do nadaljnjih problemov v procesu preganjanja kriminalnih dejanj (Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi 2008).

Sredstva prepoznavanja morajo biti razvita in uporabljana previdno, saj lahko pride do nasprotja interesov med policijo, nadzorniki migracij, delovnimi inšpektorji ter agencijami za pomoč žrtvam. Pomembno je tudi preprečiti, da bi se procese prepoznavanja uporabljalo z namenom ujetja ali nadzora nad večjimi skupinami, kot na primer nad spolnimi delavkami ter ilegalnimi migranti – zato je posebno usposabljanje za vse potencialne udeležence tega procesa nujno potrebno (Gallagher in Holmes 2008, 329).

Vsi delavci v procesu prepoznavanja trgovine z ljudmi se morajo tudi zavedati, da so žrtve doživele zelo travmatično, včasih celo grozljivo izkušnjo, in je zato z njimi potrebno delati z vso previdnostjo in tankočutnostjo, ki jo zmorejo. Žrtvam mora biti tudi nudena takojšnja zagotovitev varnosti ter pomoči, ne glede na njihovo pripravljenost biti udeležene kot priče v procesih preganjanja trgovcev z ljudmi (Gallagher in Holmes 2008, 330).

⁸ Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi – *Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings*, sprejeta maja 2005 in stopila v veljavo 2. februarja 2008.

Na področju boja proti mednarodni trgovini z ljudmi na področju pomoči žrtvam aktivno deluje IOM⁹, in sicer že od leta 1997, v tem času pa je izvedla že petsto projektov v 85 državah, ki so nudili direktno pomoč več tisočim žrtvam trgovine z ljudmi.

- Posebna pomoč žrtvam, ki sodelujejo kot priče v procesih.

Žrtve imajo ključno vlogo v procesih preganjanja trgovcev z ljudmi ter njihovih sodelavcev. Nacionalni preiskovalni uradi bi morali delovati na način, ki bi žrtve trgovine z ljudmi postavil na glavno mesto boja proti trgovcem z ljudmi ter njihovega kazenskega preganjanja – ponuditi bi jim morali vso potrebno zaščito in pomoč, da bi bile pripravljene pričati proti storilcem (Gallagher in Holmes 2008, 332). Pogosto se namreč zgodi, da žrtve niso pripravljene nastopiti kot priče v postopkih, saj so preveč prestrašene – bojijo se tako zase kot za svoje družine (Gallagher in Holmes 2008, 333).

Zakoni morajo biti zapisani na način, ki bo zaščitil zasebnost žrtev prič ter jim zagotavljal zaupnost podatkov o njihovih identitetah ter jim nudil vse potrebne informacije o njihovih pravicah ter sodnih postopkih v jeziku, ki ga razumejo (Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, 12. člen in Palermški protokol, 6. člen).

Kljub vsej pomoči in ponujeni zaščiti pa nekatere žrtve v procesih ne bodo želele sodelovati, saj jim ne bi prinesli ničesar pomenljivega za njihovo prihodnost. Takšnim žrtvam je potrebno ponuditi čas, da razmislijo o svojem sodelovanju, ter jih ne izgnati iz države še med trajanjem procesov (Gallagher in Holmes 2008, 334).

- Sistemi in procesi, ki bodo omogočili učinkovito mednarodno preiskovalno in sodno sodelovanje pri primerih trgovine z ljudmi.

Mednarodna trgovina z ljudmi je pogosto transnacionalna tako v delovanju kot v učinkih, ki jih ima na države. Zato je potrebno zagotoviti, da mednarodna mobilnost storilcem ne bo omogočala izogibanja kazenskemu pregonu na način, da bi poiskali zatočišče v drugi državi. Zato morajo biti posebni poudarki namenjeni določbam o izročanju storilcev kaznivega

⁹ International Organisation for Migration

dejanja trgovine z ljudmi, tako znotraj nacionalnih zakonodaj kot v meddržavnih pogodbah. Zaželeno je tudi, da države zastavijo svojo zakonodajo na način, da storilca kaznivega dejanja trgovine z ljudmi ali izročijo, ali pa kazensko preganjajo znotraj svojih mej (Konvencija Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, 15. in 16. člen in Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, 31. člen).

Med državami se vedno bolj poudarja pomembnost dobro razvitih bilateralnih in regionalnih mrež tožilcev ter odvetnikov, ki se med seboj srečujejo in izmenjujejo podatke ter novosti pri načinih preganjanja storilcev kaznivih dejanj ter analizirajo že zaključene primere trgovine z ljudmi (Gallagher in Holmes 2008, 335). »V Evropski uniji so ustanovili zvezo tožilcev na podlagi Eurojust-a ter ustvarili nalog za aretacijo, ki velja v celotni Evropski uniji in se ga lahko uporabi za ljudi, povezane s trgovino z ljudmi« (Gallagher in Holmes 2008, 335).

- Učinkovita koordinacija med mednarodnimi donatorji.

»Ustvarjanje in vzdrževanje učinkovitega odgovora na trgovino z ljudmi zahteva visoke in kontinuirane ravni politične podpore, virov ter pripadnosti, kar je stalen izziv za države. Kljub temu pa mnogo držav, vključno z nekaterimi, ki jih trgovina z ljudmi zadeva najmočneje, še nima institucionalnih struktur, virov ali usposobljenosti, da bi lahko ustvarile in vzdrževale učinkovit sistem boja proti mednarodni trgovini z ljudmi. Za njih je nujna zunanja pomoč« (Gallagher in Holmes 2008, 336).

Obstajajo številne vladne in nevladne organizacije ter številni bilateralni programi pomoči, ki delujejo na tem področju. Donacije se pojavljajo predvsem pri mehkejših oblikah boja proti trgovini z ljudmi, torej pri preventivi ter pri prepoznavanju in delu z žrtvami (Gallagher in Holmes 2008, 336). Donacije pa so pomembne tudi pri težjih oblikah boja proti trgovini z ljudmi, kot so izobraževanja specialističnih skupin za pregon storilcev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi, izboljšanje preiskovanja, prepoznavanja ter sodnega preganjanja storilcev (Gallagher in Holmes 2008, 337).

Pomembna je tudi pomoč pri izobraževanjih ter usposabljanjih tako strokovnih delavcev kot policistov, vendar pa je na tem področju še vedno storjenega premalo (Gallagher in Holmes 2008, 337).

»Trud za povečanje kazenskega pregona storilcev mora iti z roko v roki s širšimi reformami, katerih cilj je zagotoviti nacionalno zmožnost ter voljo, da se doseže obsodbo ter s tem zaščiti pravice žrtev« (Gallagher in Holmes 2008, 338).

Varnostne politike boja proti trgovini z ljudmi vključujejo pet pristopov: sodna sredstva, kazenski pregon, zaščito, preprečevanje v državah izvora ter preprečevanje v državah končne destinacije (Friesendorf 2007, 379).

Da bi bil boj proti mednarodni trgovini z ljudmi uspešen ter da bi se doseglo zmanjšanje zločinov znotraj in zunaj državnih mej, morajo države intenzivno sodelovati (Friesendorf 2007, 384). Uspešen boj proti mednarodni trgovini z ljudmi namreč temelji na mednacionalnem sodelovanju med specializiranimi državnimi agencijami, nevladnimi organizacijami, zasebnim sektorjem ter ustvarjanjem politik za boj proti mednarodni trgovini z ljudmi ter njihovo implementacijo. Potrebne so tudi povezave med samimi akterji ter med različnimi organizacijami, s čimer se ustvari uspešen varnostni sistem (Friesendorf 2007, 386).

Pomoč nevladnih organizacij pri boju proti trgovini z ljudmi je pomembna predvsem na dveh področjih, in sicer na področju preventive – izobraževanjih, ozaveščanju javnosti ter ciljnih skupin o problemu trgovine z ljudmi, ter pri pomoči žrtvam – pri tem so društva za pomoč žrtvam precej uspešnejša od policijskih delavcev, ki so usposobljeni za pregon storilcev kaznivih dejanj, niso pa ustrezno podkovani v delu z žrtvami. Med preventivne dejavnosti spadajo predvsem ozaveščanje javnosti o sumljivih ponudbah za delo v tujini, pomoč in svetovanje kritičnim skupinam, kot na primer Romom, sirotam ter ženskam, ki so bile žrtve nasilja v družini. Pomembno je tudi nudenje informacij vsem tistim, ki se odločijo oditi v drugo državo ter tam sprejeti ponudbo za delo. Države pa lahko trgovino z ljudmi onemogočijo na način, da ljudem, predvsem ženskam, ponudijo možnost, da v državo pridejo legalno, pridobijo delovna dovoljenja, vize in dovoljenja za bivanje (Friesendorf 2007, 385–388). »Mednarodne vladne organizacije, vlade ter različne mednarodne nevladne organizacije prepoznava žrtve trgovine z ljudmi, ustanavljajo telefone pomoči, nudijo žrtvam varne namestitve, pravno ter strokovno pomoč, medicinsko pomoč ter psihološko podporo ter nudijo programe reintegracije žrtev trgovine z ljudmi« (Friesendorf 2007, 388).

2.3.3 Zaščita žrtev

Veliko držav se trudi zaščititi človekove pravice žrtev na različne načine. V mnogo državah, predvsem pa »na Nizozemskem, v Belgiji in v Italiji, so civilne skupine lobirale in dosegle reformo zakonodaje, ki dovoli začasno bivanje žrtev trgovine z ljudmi, medtem ko se le-te odločajo, ali bodo kot priče sodelovale pri kazenskih postopkih. V tem času je žrtvi zagotovljena nujna podpora, ki jo nudijo nevladne organizacije, v nekaterih primerih pa jim dovolijo tudi študij in delo ter s tem pridobitev lastne avtonomnosti. Sodelovanje z organi pregona in sodiščem žrtvam omogoči pridobitev dovoljenja za bivanje, dokler se kazenski postopki ne zaključijo« (Truong 2003, 39). Včasih in v nekaterih državah pa se dogaja, da morajo žrtve trgovine z ljudmi takoj po končanem kazenskem postopku zapustiti državo (Truong 2003, 39).

Zakonska in socialna zaščita žrtev očitno deluje, saj v Belgiji, na Nizozemskem in v Italiji zaznavajo pomembno povečanje pričevanj žrtev ter uspešen pregon trgovcev z ljudmi. Problematično je le to, da so žrtve »videne kot sredstvo kazenske preiskave« (Truong 2003, 40). »Ko se ženske enkrat znajdejo v migracijskem procesu, je njihova formalna identiteta, zapisana na njihovem potnem listu, predana nadzoru kriminalnega sistema vodenja« (Truong 2003, 47). Ženske, ki so v državo prispele legalno, so namreč pod manjšim nadzorom tako policije kot kriminalnih združb ter lahko zato delujejo neodvisno. Ženske, ki v državo prispejo ilegalno, pa postanejo konstantno nadzorovane, izkoriščane in zlorabljene s strani kriminalnih združb. Če jim uspe pobegniti iz tega položaja, se morajo soočiti s posebnimi vladnimi pravili glede tujih delavcev ter prostitucije (Truong 2003, 47).

Če želijo politike Evropske unije uspešno preprečevati in preganjati trgovino z ljudmi, morajo seči pod površino kriminalizacije ter vzeti v ozir vedenje o tem, kaj ženske motivira, da emigrirajo za delo ter tudi možnosti, s katerimi se soočajo ob delu in preselitvi v tujino. Trgovina z ljudmi je mednarodni problem, ki pogosto vključuje zapletene transnacionalne in kriminalne elemente, hkrati pa je tudi migracijski problem, problem dela ter problem spola (Berman 2003, 39).

3 Trgovina z ljudmi v Italiji

Trgovina z ljudmi v Italiji vključuje odrasle in mladoletnike, ki se jih prodaja za seksualne usluge – večinoma gre za mlada dekleta in ženske, odrasle moške pa se uporablja za prisilna dela v gradbeništvu, na plantažah ter pri drugih fizično napornih delih. Mladoletnike se izkorišča na različne načine, predvsem za prosjačenje, kraje, pri nelegalnih mednarodnih posvojitvah, pornografskih dejavnostih, možno pa je tudi trgovanje z otroki za prodajo organov (Aghatise 2004, 1127).

»Fenomen tujih žensk in deklet, ki se pojavijo v Italiji in jih prodajo v prostitucijo, je postal grozno dejstvo italijanskega življenja. Večina žensk in deklet pride iz Afrike ali iz vzhodne Evrope, kjer so bile zavedene v prostitucijo z obljubami o visokih zasluškah. Nekatere so mislile, da prihajajo v Italijo delat v nočne klube, kjer naj bi plesale in skrbele za zabavo gostov« (Aghatise 2004, 1127). Kar 95 % prostitutk v Italiji naj bi bilo tujih državljanek, večina njih iz Afrike (Aghatise 2004, 1142). Oblasti predvidevajo tudi, da je približno 80 % prostitutk prisilnih prostitutk (Centre de Conférences Internationales Parigi 2000).

V primerjavi z mednarodnim kontekstom je Italija prepozno opazila, kaj se dogaja, čeprav je v zadnjih letih pridobila sposobnost soočenja s problemom. Pojav trgovanja z dekleti namreč sega v leto 1987, ko italijanska dekleta, odvisna od drog, zaradi alarma o aids-u niso bila več zaželen seksualni objekt, tudi zaradi kampanje, ki je potekala preko množičnih medijev. Trg prostitucije se je podrl in ljudje, ki so ga nadzorovali, so ugotovili, da je prišel čas, da ponudijo nekaj drugačnega. Tako so se začela na cestah pojavljati nigerijska dekleta, pogosto zelo mlada, kot odziv na predsodek, da nižja starost onemogoča okužbo z virusom HIV. Dekleta so pridobili s prevaro. Obljubili so jim posojilo ter delo, ki naj bi jim omogočilo, da vrnejo dobljeno posojilo v krajšem času, hkrati pa naj bi lahko še pošiljale denar svojim družinam ter privarčevale dovolj, da se vrnejo domov in začnejo s samostojnim delom. Vse to so jamčili 'vudu' obredi, ki pa so se hitro pokazali kot močni pridržki, ki so držali dekleta v okovih, medtem pa je bila nasprotna stran oderuška ter groba, ko je prišlo do neposlušnosti deklet, ki so živele in delale na cesti v zmeraj hujših pogojih in vedno pod ženskim nadzorom tako imenovanih 'maman' (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

3.1 Žrtve iz Nigerije

Glavna država izvora prisilnih prostitutk v Italiji je Nigerija, število pa z vsakim letom narašča (Aghatise 2004, 1127). Manjše število žensk in deklet prihaja iz Kenije, Gane ter Slonokoščene obale. Zunaj Afrike pa so države izvora še Romunija, Albanija, Moldavija, Rusija in Bolgarija (Aghatise 2004, 1128).

Nigerijke, ki so prvi segment prisilne prostitucije, ki se je pojavil na italijanskih cestah, so še vedno obstoječa resničnost. Prisotne so na skoraj celotnem ozemlju države in predstavljajo konkurenco drugim prostitutkam. Med njimi je največ Albank, katerih število se, predvsem na vzhodu, hitro povečuje. Če se Nigerijke vrnejo v svojo domovino kot prostitutke, se morajo tam spopasti s hudim položajem. Grozi jim zaporna kazen, denarna kazen za njihove družine, javni posmeh ter izgon iz lastne vasi. Tak položaj jih seveda prisili, da prenesejo vse, samo da se jim ni treba vrniti domov in tako se poveča tudi moč trgovcev (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

V začetku 1995 ter 1996 se je veliko žensk in deklet, ki so bile prodane v Italijo, zavedalo, da najverjetneje ne bodo delale na običajnih delovnih mestih, temveč bodo pristale pri prostituciji, vendar se niso zavedale, kaj to zares pomeni, saj v Nigeriji niso bile prostitutke – ker pa je večina bila seznanjena z naravo svojega bodočega dela, se trgovci z ljudmi zagovarjajo, da jih v to niso prisilili, ampak so se za to odločile po lastni volji. Ko so se zavedle, kaj bo to delo za njih v resnici pomenilo ter da morajo odplačati ogromen dolg, ki so si ga prislužile s potjo v Italijo, je bilo za večino njih, deklet in žensk iz ruralnih območij Nigerije, večinoma nepismenih ter brez vsakršnega znanja katerega od tujih jezikov, že prepozno (Aghatise 2004, 1129). Problem, s katerim se sooča policija, ko skuša preiskovati trgovino z dekleti in ženskami iz Afrike, je tudi religija oziroma dejstvo, da so dekleta in ženske med 'vudu' obredi črne magije prisiljene priseči, da ne bodo nikoli razkrile podatkov ljudi, ki so jih prodali in si jih lastili, sicer bi jim grozila smrt (Aghatise 2004, 1130).

Po podatkih UNODC¹⁰ je bilo med letoma 2003 in 2007 prepoznanih žrtev iz Nigerije 144, državljanov Nigerije, ki so jih obtožili trgovanja z ljudmi, pa je bilo 24 (Global report on Trafficking in persons 2009).

3.2 Žrtve iz Albanije

Drugače je z žrtvami iz Albanije, ki so jim povečini obljubili poroko, potem pa jih prodali v prisilno prostitucijo. V takih razmerah ostajajo zaradi slabe informiranosti o svojih pravicah, predvsem pa zaradi potencialne sramote, ki bi jo razkritje njihovega početja prizadejalo njihovim družinam. Veliko moških, ki naj bi se z dekleti poročilo, se namreč odpravi na obisk k njihovim družinam v Albaniji ter tam pove, da so se dekleta zapletla v sumljive posle ter se torej z njimi ne želijo poročiti. Nekatere od albanskih deklet pa so tako zavedene, da se prostituirajo zaradi 'ljubezni' do svojih bodočih mož, ki so v bistvu trgovci z ljudmi (Aghatise 2004, 1136).

Za Albanke je položaj v primeru vrnitve dokaj podoben kot za Nigerijke, saj jih čaka socialna izključitev ter odtujitev s strani lastne družine. V zadnjih letih so se projekti za vrnitev in ponovno vključitev deklet v družbo pomnožili in potekajo preko mednarodnih organizacij ter italijanskih nevladnih organizacij, ki dekletom omogočijo sprejemljivejše pogoje. Nedvomno padec berlinskega zidu še danes predstavlja edinstveno priložnost za trgovce na trgu prostitucije, da na trgu vse številčnejšim in zahtevnejšim strankam ponudijo neomejeno število mladih žensk. To so dekleta, ki so skoraj vedno zelo lepa in v hudih finančnih težavah, pogosto imajo popačeno ter razvrednoteno predstavo o ženski podobi, zlahka pa jih preslepita blaginja in svoboda, ki naj bi ju zahod, Italija kot prva, nudil ženskam. Prihajajo z vseh koncev vzhoda, čeprav sta vojna v Bosni in ekonomska kriza v Albaniji predstavljali prvi vir, iz katerega so trgovci črpali svoje žrtve s pomočjo ekonomske prevare, praznih obljub o zanimivem delovnem mestu ali o poroki ter s čustvenimi spletkami, vendar so se v Albaniji dogajale tudi prave ugrabitve mladoletnic, kot se je kasneje zgodilo tudi na Kosovu (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

¹⁰ United Nations Office on Drugs and Crime

Po podatkih UNODC je bilo prepoznanih žrtev iz Albanije 176, kazensko pa so preganjali 14 državljanov Albanije, ki so jih obtožili trgovine z ljudmi (Global report on Trafficking in persons 2009).

3.3 Žrtve iz držav vzhodne Evrope

V Ukrajini, Belorusiji, Moldaviji in Romuniji, ki so glavne države, po katerih potekajo nove trgovske poti, se izkorišča predvsem ekonomsko potrebo, načrte za emigracijo ali potrebo po olajšanju ter željo po osvoboditvi od družinske bede. Starost je višja, čeprav še vedno govorimo o mladih ženskah (22–28 let), ki so izobražene, pogosto pa so že bile poročene in imajo majhne otroke, za katere skrbijo stari starši. To so ženske, za katere se predpostavlja, da se zavedajo tveganja, vendar so zato tudi prepričane, da se temu lahko izognejo oziroma vstopijo v posel prostitucije samostojno. Pogosto se takšne iluzije pokažejo kot neuresničljive (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000). Po podatkih UNODC je bilo prepoznanih žrtev med letoma 2003 in 2007 iz Bolgarije 9, iz Ukrajine 7, Poljske 36 in Romunije 220. Kazensko pa so preganjali 5 ukrajinskih trgovcev z ljudmi, 217 romunskih ter 53 italijanskih (Global report on Trafficking in persons 2009).

Dekleta iz drugih evropskih držav so povečini rekrutirane v lokalih, kjer opravljajo delo striptizet ter služijo zelo malo. Obljubijo jim boljše plačilo, potem pa od njih zahtevajo vse kaj drugega kot le slačenje. Najslabše jo odnesejo ženske, ki se znajdejo v rokah romunskih trgovcev z ljudmi, saj jim ti vzamejo popolnoma ves zaslužek, delati pa morajo dokler ne zbolijo in umrejo (Aghatise 2004, 1138).

Od žrtev trgovine z ljudmi pričakujejo, da bodo vrnile dolg v višini med dvainšestdeset in sto štiriindvajset tisoč evri, kar morajo odplačati v nekaj mesecih. Plačilo za odnos z njimi je večinoma zelo nizko, med deset in petnajst evri, vnaprej pa morajo plačati 'mesto' na cesti, kar znese približno petsto evrov. K temu pa je potrebno prišteti še stroške bivanja, hrane ter drugih nujno potrebnih stvari (Aghatise 2004, 1131).

3.4 Potek trgovanja z ljudmi v Italiji

V Italiji je, tako kot v drugih zahodnih državah, ulična prostitucija le »vrh ledene gore trgovanja z ljudmi.« Veliko mladih deklet in žensk je zavedenih z obljubami o boljšem življenju v Evropi, velikokrat s strani ljudi, ki jih poznajo in jim zaupajo. Trgovci z ljudmi so lahko lastniki povsem legalne potovalne agencije, modne agencije ali pa agencije za zaposlitve, s čimer si pridobijo zaupanje žrtev. Nekatera dekleta pa preprosto ugrabijo. Ko enkrat prispejo v Italijo, jim navadno zaplenijo potne liste ter jim zagrozijo z zelo groznimi posledicami zanje in njihove družine v primeru, da bi poskušale pobegniti. To lahko vključuje pretepanje, posilstva, grožnje z nasiljem ter grožnje s smrtjo. Italijanske mafijske ali mafijskim podobne združbe ne nadzorujejo direktno prostitucije, čeprav pogosto zahtevajo 'honorar' od tujih skupin za dovoljenje za prostitucijo na določenih delih mest in na ulicah, ali pa za zagotavljanje varnosti in zaščito med tihotapljenjem žensk (Maffei 2007, 476).

Po podatkih raziskave, ki so jo opravili na Parsec-u, je v Italiji število žensk, vpletenih v trgovanje ter prisiljenih se odpovedati svobodi, med 1800 in 3000, ki so del realnosti priseljske prostitucije, v katero spada okoli 25.000 ljudi, med katerimi eno tretjino predstavlja moška prostitucija, predvsem transseksualci. Podatke o trgu, ki so posebno pomembni pri načrtovanju politike o zaščiti žrtev ter boju proti trgovcem, posreduje Parsec, ki informacije zbere v pisarni, ki deluje pod okriljem vladnega Oddelka za enake možnosti. Podatke potrjujejo tudi sodni viri in število klicev na številko za pomoč. Raziskave, ki jo je opravil Parsec, ni še nihče ovrgel, prav tako pa je ni prekosila nobena druga raziskava na področju prisilne prostitucije žensk (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Kljub temu pa omenjene podatke smatrajo kot nenatančne in minimalistične, zato ker neposredna zaznava namiguje na drugačno realnost in ker se mobilnosti, v katero so prisiljene žrtve, ki jih trgovci neprestano premikajo iz enega mesta v drugo, ne upošteva povsem. Če se upošteva vsa vpletena življenja, kriminal, politični in socialni prerez ter ekonomski krog, ki ga predstavljajo, so tej podatki zelo zaskrbljujoči. Iz neposrednih pričevanj se lahko izve, da mora vsaka ženska zaslužiti 1000 evrov na noč. Znesek morajo izročiti svojemu zvodniku in nikoli ne delajo manj kot šest dni na teden, tudi v primeru slabega zdravstvenega stanja ne (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Podatkov, ki jih zbere Parsec se skoraj ne upošteva, »iz neznanih razlogov pa se, ko je govora o priseljencih, v ospredje postavlja pogled, ki želi maksimirati številke, ki se vrtijo na trgu in jih pri tem pomešati s številkami prostitucije tujcev in priseljencev« (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000). Nekateri gledajo na imigracijo kot na kriminalno realnost v najbolj osovraženi obliki prisilne prostitucije in mislijo, da so vse tujke v prostituciji ranljive in nedolžne žrtve, ki potrebujejo pomoč, s tem pa bi radi tudi dokončno prekinili razpravo o emancipiranih ženskah, ki same »izberejo« prostitucijo. Z drugih strani pa so se pojavile nostalgичne želje po ponovnem odprtju bordelov kot odgovor na problem prostitucije na cestah ter kot način boljšega nadzora nad zdravstvenim stanjem priseljenk, ki bi jih lahko nastanili v boljše in varnejše okolje. Vedno bolj pa se oblikuje tudi ideja, da se napade trg povpraševanja in se stranke končno upošteva kot delno odgovorne za prisilno prostitucijo in kot sokrivate trgovanja ter se jih kaznuje tako s svarilno obliko kaznovanja, ki vključuje denarne kazni, podobne tistim za kršenje cestnoprometnih predpisov, kot tudi z drugimi sankcijami (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Gre za dva zelo različna pogleda na težavo, ki pa imata skupno točko, in sicer nezmožnost videti, kako ta pojav pokaže vso raznolikost obstoječih »prostitucij« ter različna povpraševanja in ponudbe na trgu prostitucije, proti katerim je potrebno ukrepati na različne načine. Prav to so poskušali narediti z določanjem in uvedbo 18. člena, tako da so se soočili s problemom trga spolnega izkoriščanja in skušali prevzeti tako generalen kot tudi kriminalen pogled na pojav. Prvi rezultati so vzpodbudni, čeprav problematika pojava in različni pogledi vpletenih posameznikov ne poenostavijo položaja, kar je dokaj razumljivo, če upoštevamo dvoumnost, iz katere izhajajo ženske, ki se pojavijo na tem trgu. Te ženske so namreč priseljenke, pogosto pridejo v državo ilegalno, postanejo prostitutke ter žrtve zlorab in nasilja. Veliko časa je italijansko javno mnenje imelo za nevarno tisti del moške imigracije, ki se je kazala v značilnosti tujega, revščine, ki je bila vidna na cestah ter delovni negotovosti pa tudi možnega novačenja kriminalnih organizacij. Za priseljenke pa so menili, da jim je vse to tuje, prav zaradi prepričanja, da so se le-te nemudoma vključile v mirne »ženske« dejavnosti, kot npr. gospodinjska dela. Prostitucija na cestah in kasneje tudi trgovanje sta povzročila spremembo dobrega mnenja o njih (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Nasilne značilnosti tega pojava so se že od začetka jasno pokazale ljudem, ki so delali v programih za zmanjšanje zdravstvene škode v prostituciji ter za pomoč priseljenkam in se tudi neprestano potrjujejo. Trdna vez med nasiljem, težko izvedljivimi načrti za preseljevanje in

siljenje v prostitucijo se vsakokrat znova pokaže in vztraja kljub spremenljivosti pojava. Prav zaradi tega se je v zadnjih letih zaradi števila žensk na trgu prostitucije vnela prava vojna številka. Govorilo se je o 20000–30000 žensk na trgu, med katere spadajo tako tujke, ki se prodajajo na ulicah, kot tudi ženske, ki so žrtve trgovine z ljudmi. Prostitucija na ulicah, ki je v zadnjih letih narasla vzporedno s prostitucijo v lokalih in v zaprtih prostorih, je nedvomno zaznamovana z velikim številom priseljenk, del teh žensk pa je prostitucijo izbralo kot obliko emancipacije, ločitve od revščine ter kot možnost vrnitve k svoji družini. V takem primeru bi se lahko govorilo o prostituciji kot poti do blaginje. Pogosto je tako pri latinskoameriških ženskah, transseksualcih ter tudi pri priseljenkah iz različnih vzhodnoevropskih in afriških držav. Priseljenke pogosto izkoriščajo različne osebe in tako ženskam ostane le del prisluženega denarja (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Pomemben poudarek je potrebno nameniti tudi mednarodnemu sodelovanju v boju proti trgovini z ljudmi s sodelovanjem pri razvoju. Korenine problema trgovine z ljudmi so namreč ravno v tem, da veliko ljudi živi pod pragom revščine in tako ne vidijo druge rešitve kot nelegalni prehod meje v iskanju boljšega življenja. Italija se tega problema zaveda in deluje v skladu z mednarodnimi konvencijami, katerih podpisnica je (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

3.5 Delovanje kriminalnih združb

V okolju organiziranega kriminala delujejo združbe, ki se močno povezujejo na mednarodni ravni. Organiziran kriminal za državo pomeni resno nevarnost, saj sodelovanje med kriminalnimi združbami različnih narodnosti omaja temelje varnostnih institucij v Italiji, saj so trgovina z drogami, orožjem in ljudmi v porastu (Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih združb o trgovini z ljudmi 2000, 16). »Kompleksna organizacijska struktura trgovine z ljudmi, ki povezuje tako tihotapljenje ljudi kot njihovo prodajo in izkoriščanje, je lahko označena kot natančno določen in integriran kriminalni sistem« (Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih združb o trgovini z ljudmi 2000, 20).

Kriminalne združbe pa delujejo na treh ravneh, in sicer:

- Na visoki ravni, ki zajema etnične organizacije, ki organizirajo prevoz žrtev iz države izvora v Italijo. Etnične organizacije nadzorujejo prihode žrtev iz Azije (Filipini,

Kitajska), indijskega subkontinenta (Bangladeš, Šri Lanka) ter iz Afrike. V okviru prve ravni delujejo tudi združbe ljudi iz vzhodne Evrope. Osebe so prepeljane na podlagi pogodbe o ilegalnem prehodu meje z namenom kasnejšega izkoriščanja. Velik problem pomenijo dobre zveze teh ljudi z osebami iz sveta politike, birokracije, diplomacije ter financ, saj se zaradi tega poveča število koruptivnih dejanj (Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih združb o trgovini z ljudmi 2000, 20–21).

- Na srednji ravni gre za kriminalne združbe, ki delujejo na strateških krajih, torej na obmejnih območjih oziroma v državah, ki pomenijo države prehoda do destinacij zahodne Evrope. Za njih je pomembno dobro geografsko poznavanje okolice ter dobre povezave med manjšimi lokalnimi kriminalnimi združbami. Njihovo delo zajema pripravo in izdajo ponarejenih dokumentov, korupcijo odgovornih oseb v krajih, kjer delujejo, poskrbijo pa tudi za prenočišče žrtev ter njihov nadaljnji transport v države končne destinacije, v nekaterih primerih tudi za njihovo prodajo (Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih združb o trgovini z ljudmi 2000, 22).
- Na nizki ravni, ki zajema manjše kriminalne združbe, trgovci z ljudmi delujejo na obmejnem območju ali v državah končne destinacije. Te združbe sodelujejo pri prevozu ljudi ter dostavi na končno destinacijo. Velik problem je tudi prodaja dovoljenj za bivanje, pri kateri sodelujejo tudi zaposleni na Uradu za tujce ter drugi javnoupравни uslužbenci (Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih združb o trgovini z ljudmi 2000, 23–24).

3.6 Nivoji trgovine z ljudmi v Italiji

»Trg z ljudmi je trg, ki ga opredeljujejo jasna segmentacija, specializacija ter fleksibilnost na vseh ravneh procesa« (Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih združb o trgovini z ljudmi 2000, 25). Segmentacija se nanaša na različne nivoje trgovine z ljudmi, začnši s tihotapljenjem z namenom kasnejšega izkoriščanja, z lokalno ravni, ko potencialne žrtve same poiščejo 'pomoč' pri prehodu meje, vendar se ne zavedajo, kaj jih pravzaprav čaka, ter mednarodno ravni, ki poteka na vseh točkah prehoda ljudi čez meddržavne meje ter v državah končne destinacije. Specializacija kriminalnih združb pomeni

natančno določene vloge posameznih akterjev na vseh ravneh trgovine z ljudi, od rekrutacije do končnega izkoriščanja posameznikov. Fleksibilnost pa pomeni zmožnost soočanja z vsemi težavami, ki lahko nastopijo na poti od države izvora do države končne destinacije, od izogibanja policijskemu odkritju do pobegov potencialnih žrtev (Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih združb o trgovini z ljudmi 2000, 25–26).

3.7 Prihod migrantov (žrtev) v Italijo

V Italijo pridejo imigranti po morju, z uporabo majhnih čolnov, ribiških ladij ter tovornih ladij (Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih združb o trgovini z ljudmi 2000, 28). Najbolj oblegan je italijanski otok Lampedusa, kamor migranti prihajajo iz Afrike, Azije in Bližnjega Vzhoda, in upajo, da bo to za njih vstopna točka v Evropo. Ker so prihodi ilegalnih migrantov tako množični, obstaja resen problem z nastanitvijo v centru za tujce na otoku, hkrati pa je zaradi množičnosti tudi omejeno prepoznavanje žrtev trgovine z ljudmi (Agenzia multimediale italiana 2008).

Druga možnost prihoda v Italijo je po zemlji, vzdolž meje med Italijo, Slovenijo, Avstrijo in Francijo, in sicer peš ali pa z uporabo manjših tovornjakov in kombijev ter avtomobilov.

Tretji način prihoda v državo je preko zraka, kjer se uporablja tako večja letališča kot manjša lokalna letališča – ta druga zaradi manjših možnosti odkritja precej pogosteje (Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih združb o trgovini z ljudmi 2000, 29). Vedno večje težave povzroča milansko letališče Malpensa, ki v zadnjem letu postaja še bolj uporabljano od otoka Lampeduse, saj so libijske oblasti začele resno nadzorovati svoje obale, tako da ubežnikov iz tistega dela Afrike v letu 2010 ni bilo več veliko. Tako so morali organizatorji ilegalnih migracij ter trgovine z ljudmi najti drugo pot, pri čemer vedno večjo vlogo dobivajo letališča, v Italiji največ ilegalnih migrantov uspejo preseči na letališču Malpensa. Cena, ki jo organizatorji zahtevajo, znaša tudi šestnajst tisoč evrov za let (Mainfatti 2010; Il Mediterraneo 2010).

4 Zakonska ureditev boja proti mednarodni trgovini z ljudmi v Italiji

Celosten pristop k boju proti trgovini z ljudmi vključuje predvsem cilj, da bi bil boj čim uspešnejši ter da bi se storilce kaznivega dejanja trgovine z ljudmi uspešno preganjalo. Pomembna je učinkovita zakonska ureditev, pri kateri bodo kazni dovolj visoke in bodo vključevale tudi zaplembo premoženja ter finančne preiskave, da se bo trgovce z ljudmi odvrnilo od nadaljevanja s početjem. Pomembno je tudi sodelovanje na mednarodni ravni, s katerim se večje število držav zaveže k uvajanju in implementaciji enakih politik boja proti trgovini z ljudmi, s čimer lahko dosežejo skupen uspeh (Rapporto del gruppo di esperti sulla tratta degli eseri umani 2004).

V preteklih petnajstih letih je Italija na področju urejanja zakonodaje glede trgovine z ljudmi, žrtev trgovine z ljudmi ter boja proti trgovini z ljudmi naredila veliko. Sprejeti so bili številni zakoni (kazenski zakonik ter člen 18 zakona o dovoljenem bivanju v državi zaradi socialne zaščite posameznika), uredbe in direktive, aktivno pa je sodelovala tudi pri pripravi in implementaciji mednarodne zakonodaje. V nadaljevanju bom podrobno opisala nacionalno zakonodajo ter mednarodno sodelovanje Italije.

4.1 Nacionalna zakonodaja

Zaradi mnogo razlogov je morala Italija v zadnji dveh desetletjih resno pričeti z bojem proti mednarodni trgovini z ljudmi, saj se je število žrtev močno povečalo. Italija je postala tako država prehoda kot država končne destinacije. Zaradi svoje geografske pozicije, dolžine obal ter mnogih dostopov vanjo je postala zanimiva vstopna točka za tihotapce ter trgovce z ljudmi. Tudi zato se večina zakonov, ki obravnavajo trgovino z ljudmi, znajde skupaj z zakoni, ki obravnavajo migracije. Državna zakonodaja pa zagotavlja različna sredstva boja proti trgovini z ljudmi ter na splošno proti organiziranemu kriminalu, ki deluje transnacionalno. Italija je bila ena prvih držav v Evropi, ki so v nacionalno zakonodajo uvedle pravice žrtev trgovine z ljudmi, implementacija teh zakonov pa je učinkovito sredstvo boja proti trgovini z ljudmi (Palazzi 2006, 1).

4.1.1 Kazenski zakonik

Z zakonom 228/2003¹¹ je Italija natančno določila nezakonita dejanja trgovine z ljudmi ter jih povezala z dejanji suženjstva, ki so že obstajali v kazenskem zakoniku (Palazzi 2006, 5).

Pomembni členi zgoraj navedenega zakonika so člen 600, člen 601, člen 602 in člen 416. Člen 600 kazenskega zakonika govori o zmanjšanju in omejitvi suženjstva in služabništva in pravi, da se vsakogar, ki zaslužni drugo osebo oziroma vzpostavi odnos lastništva nad drugo osebo, kaznuje z zaporno kaznijo od osmih do desetih let. Za suženjstvo gre po tem členu takrat, ko ena oseba nad drugo izvaja nasilje, grožnje, prevare, zlorabo avtoritete ali pa se okorišča s situacijo, v kateri je druga oseba v šibkejšem položaju, tako zaradi svojih fizičnih ali psihičnih pomanjkljivosti, kot zaradi finančnih. Kazen se poveča za eno tretjino v primeru, ko so žrtve suženjstva osebe, mlajše od osemnajst let ali v primeru, da gre za prisilno prostitucijo ali v primeru, ko gre za trgovino z organi.

Člen 601 kazenskega zakonika govori neposredno o trgovini z ljudmi, in sicer pravi, da je vsak, ki sodeluje pri trgovini z ljudmi, kaznovan z osmimi do desetimi leti zavora. Ravno tako je kot v členu 600 zapisano, da se kazen poveča za eno tretjino v primeru, ko gre za trgovino z mladoletniki, prisilno prostitucijo ali trgovino z organi.

Člen 601 je dopolnjen s členom 9 zakona 269/98, ki pravi, da je vsak, ki se ukvarja s trgovino z osebami, mlajšimi od osemnajst let, kaznovan s kaznijo od šest do dvajset let zavora.

Člen 602 kazenskega zakonika govori o nakupu in prodaji sužnjev in pravi, da je vsak, ki sodeluje pri suženjstvu, služabništvu ali trgovini z ljudmi, navedenih v členih 600 in 601, kaznovan s kaznijo od osmih do desetih let zavora, kazen pa se ravno tako kot v členih 600 in 601 poveča za eno tretjino v primeru, da gre za trgovino z mladoletniki, prisilno prostitucijo ali trgovino z organi.

¹¹ *Misure contro la tratta di persone* (228). Objavljen v *Gazzetta Ufficiale* n. 195 23. avgusta 2003.

Člen 416 kazenskega zakonika govori o organizacijah v obliki mafije in pravi, da bo vsak, ki je udeležen v aktivnosti organizacije, podobne mafiji, ki je sestavljena iz več kot treh oseb, kaznovan s kaznijo od petih do desetih let zapora. Tistim, ki vodijo in sodelujejo pri organizaciji takšnega tipa organizacije, grozi kazen od sedmih do dvanajstih let zapora. Če je organizacija oborožena, kar pomeni, da imajo člani dostop do orožja, je zagrožena kazen od sedmih do petnajstih let zapora. Članom organizacije se ob spoznanju krivde zaseže premoženje, pridobljeno na nezakonit način.

Ker je izkušnja žrtev trgovine z ljudmi travmatična, jim je treba zagotoviti, da je njihova obravnava po uspešnem begu oziroma po policijskem zajetju na takšnem nivoju, da ne povzroči še dodatnih travmatičnih situacij. V Italiji to ureja člen 498 kazenskega zakonika, kjer je zapisano, da mora biti pričanje žrtve izvedeno na način, na katerega se ne izkaže nespoštovanja osebi. Člen 472 in člen 498 kazenskega zakonika pa pravita, da je proces lahko izveden v celoti ali le deloma, pri čemer se je potrebno izogibati vprašanjem o privatnem življenju ter spolnosti žrtev. Člen 498 predvideva tudi posebno obravnavo mladoletnih žrtev (Vigilante 2005).

4.1.2 Člen 18 zakona o dovoljenem bivanju v državi zaradi socialne zaščite posameznika

Člen 18 iz zakona 40/98 iz leta 1998 govori o socialni zaščiti emigrantov, in sicer pravi, da se tujcu, ki se je znašel v situaciji izkoriščanja, nasilja ali zlorab, dodeli posebno dovoljenje za bivanje v Italiji, da se tujca obvaruje pred nasiljem, pred povračili organiziranega kriminala ter se mu omogoči sodelovanje v programu pomoči ter socialne integracije. Dovoljenje za bivanje omogoča bivanje v Italiji za šest mesecev, lahko pa se ga podaljša še za eno leto, kadar je to potrebno.

Člen 18 je postal zakonska osnova za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi in je uvedel program posebne socialne pomoči. Ta člen tudi »prvi nudi zaščito in socialne pravice žrtvam, brez da bi v zameno za to postavljajl pogoje« (Tavassi 2006). Do leta 1998 ni bilo nobenega posebnega zakona, ki bi nudil posebno pomoč in zaščito žrtvam trgovine z ljudmi. Pred njim je obstajal le člen 5 zakona 477/96 iz leta 1996, ki je žrtvam trgovine z ljudmi zagotavljal

posebno enoletno dovoljenje za bivanje v Italiji, vendar le v primeru, da so sodelovale s policijo v predkazenskih in kazenskih postopkih ter med sojenjem. Člen 5 zakona 477/96 pa tudi ni nudil nikakršnih splošnih socialnih pravic ter zaščite žrtev trgovine z ljudmi (Aghatise 2004, 1139).

Uvedba člena 18 v italijansko zakonodajo je pomenila velik napredek pri boju proti trgovini z ljudmi, saj so žrtve po določenem časovnem obdobju pokazale interes za sodelovanje ter s tem pomagale organom pregona, kar lahko pomeni uspešnejši boj proti kriminalnim združbam, ki se ukvarjajo s trgovino z ljudmi. Problem, ki se pojavlja v Italiji, nastane zaradi dvojnih meril vlade in policije, ki po eni strani z zakonom promovirata zaščito žrtev ter njihovo socialno integracijo, po drugi strani pa proti prostitutkam (tudi ali celo večinoma prisilnim) nastopata represivno (Vigilante 2005).

Pred členom 18 zakona 40/98¹² so pomoč žrtvam nudile predvsem različne nevladne organizacije ter verska združenja, za pomoč žrtvam pa je bil ustanovljen tudi poseben Urad za tujce mesta Torino, ki je nudil pomoč migrantom brez zakonitega statusa, vključno z žrtvami trgovine z ljudmi, v Italiji. Te organizacije so pomoč žrtvam sicer nudile, v primeru, da jim je uspelo pobegniti 'lastnikom', vendar pa niso obstajali sistematični mehanizmi reševanja problematike, »reševanje in pomoč sta temeljili na ad-hoc načinu« (Aghatise 2004, 1139).

Člen 18 žrtvam omogoča tudi, da si s pomočjo države zagotovijo zaščito ter v primeru pomoči pri pregonu storilcev, tudi anonimnost ter nov začetek. Ko ima žrtev namreč občutek varnosti, je mnogo bolj pripravljena sodelovati v procesih proti trgovcem z ljudmi, saj se v nasprotnem primeru boji za svoje življenje ter za življenje svojih bližnjih. Žrtvam tudi koristi pomoč organizacij, saj se same med mehanizmi javne uprave ne bi najbolje znašle, brez udeležbe v programih reintegracije in usposabljanja pa bi si težko našle drugačno vrsto dela, kar bi jih zopet lahko pahnilo v kolesje prostitucije ter zlorab. Pomembno je tudi dejstvo, da je žrtvam poleg nastanitve in izobraževanj nudeno tudi psihološko svetovanje, saj se le tako lahko postavijo na noge in presežejo travmatično izkušnjo, ki so jo doživele (Palazzi 2006, 3). Zakon žrtvam torej omogoča zaščito, nastanitev, prehrano ter zdravstveno oskrbo (Palazzi 2006, 6). Takšen program žrtvam zagotavlja, da se v primeru, da gre za tujce, lahko obrnejo

¹² V nadaljevanju Člen 18.

tudi na člen 18 in ne le na člena 600 (o prepovedi suženjstva in služabništva) in 601 (o trgovini z ljudmi) kazenskega zakonika.

Najpomembnejša posledica člena 18 zakona 40/98 je ta, da žrtvam zagotavlja precejšnjo mero socialnih pravic. Pozitivna posledica tega zakona je tudi »večje število žrtev, ki se odločijo sodelovati s policijo ter pričati proti izkoriščevalcem« (Aghatise 2004, 1140). Člen 18 daje žrtvam možnost integracije v Italiji, možnost dostopa do socialnih služb, zdravstvenega in izobraževalnega sistema ter zaščito pred trgovci z ljudmi, s čimer je mišljena predvsem varna namestitvev (Mancini 2006). Pomembna je tudi aplikacija člena 18, ko gre za obmejna območja, saj je tam preprečevanja trgovine največ in je zato bistveno, da se žrtve trgovine z ljudmi takoj prepozna, se jim nudi pomoč in se jih ne kriminalizira (La tratta di persone. Normativa vigente in Italia 2006).

4.2 Mednarodna zakonodaja in sodelovanje v boju proti trgovini z ljudmi

Mednarodna razsežnost boja proti trgovanju z ljudmi ima poseben pomen, saj se lahko najdejo novi načini soočanja s tem pojavom, ki ga mednarodna skupnost že označuje kot kršitev človekovih pravic (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Italija je kot pomemben akter Evropske unije sodelovala pri pripravi ter podpisala in ratificirala številne mednarodne pogodbe, ki urejajo problematiko trgovine z ljudmi ter navajajo smernice boja proti le-tej.

»Leta 1997 je Svet Evropske unije sprejel Skupno akcijo (n. 97/54) za boj proti trgovini z ljudmi ter izkoriščanje mladoletnikov ter povabil države, da pregledajo ter prilagodijo svoje nacionalne zakonodaje tako, da se bodo lahko učinkovito borile proti problemu. Leta 1999 je z uveljavitvijo pogodbe iz Amsterdama postala pomembna ideja, da evropski prostor postane prostor svobode, pravice in varnosti, kar je povzročilo večje sodelovanje med državami tudi v boju proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu ter s tem mednarodni trgovini z ljudmi. V pogodbi iz Nice iz leta 2000 je v členu 5 suženjstvo prepovedano, saj je zapisano, da nihče ne sme biti v sužnjelastniškem ali služabniškem odnosu, nihče ne sme biti prisiljen v prisilno delo ter da je trgovina z ljudmi prepovedana. Julija 2002 je Svet Evropske unije sprejel

okvirni sklep o boju proti trgovini z ljudmi (2002/629), s katerim je pozival države, da dokončno zakonsko uredijo to področje do leta 2004. Že v preambuli tega sklepa je zapisano, da ni pomemben zgolj boj proti trgovini z ljudmi na nacionalni ravni, pač pa je za uspešen boj proti te vrste organiziranemu kriminalu pomembno sodelovanje vseh držav med seboj« (Vigilante 2005).

Evropska komisija je leta 2002 predlagala direktivo (11.02.2002/71), ki je bila namenjena zaščititi žrtev trgovine z ljudmi, za njih pa je predvidevala tudi dovoljenje za bivanje, v primeru da bodo pripravljene sodelovati z organi pregona. Predlog direktive je poudarjal pomembnost netrajnega dovoljenja za bivanje, saj naj bi se tako omogočilo zaščito žrtev, hkrati pa bi se z njihovo pomočjo lahko borili proti trgovcem z ljudmi (Vigilante 2005). 19. julija 2002 je bil sprejet okvirni sklep Sveta o boju proti trgovini z ljudmi (2002/629/PNZ), ki poudarja pomembnost boja proti mednarodni trgovini z ljudmi ter zaščite žrtev, posebej pa v 7. členu o zaščiti žrtev in pomoči zanje, kjer piše:

1. Države članice določijo, da preiskave oziroma pregon kaznivih dejanj, ki jih zajema ta okvirni sklep, niso odvisni od prijave oziroma obtožbe žrtve, vsaj v primerih, ko se uporablja člen 6(1)(a).
2. Otroke, ki so žrtve kaznivega dejanja iz člena 1, je treba obravnavati kot posebno ranljive žrtve v skladu s členom 2(2), členom 8(4) in členom 14(1) Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ z dne 15. marca 2001 o položaju žrtev v kazenskem postopku (1).
3. Kadar je žrtev otrok, vsaka država članica sprejme vse možne ukrepe, s katerimi zagotovi ustrezno pomoč družini žrtve. Vsaka država uporablja, kjer je primerno in mogoče, predvsem člen 4 Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ za zadevno družino (Okvirni sklep Sveta o boju proti trgovini z ljudmi).

Leta 2005 so predstavniki vlad 46 držav Sveta Evrope (med njimi Italija) podpisali Konvencijo proti trgovini z ljudmi, katere namen je boj proti trgovini z ljudmi, nacionalni in mednarodni. Pomemben je tudi poudarek konvencije na spoštovanju pravic žrtev trgovine z ljudmi, ne glede na spol, raso, barvo, jezik, vero, mnenje, nacionalni ali socialni izvor. Konvencija je pomembna tudi zato, saj se z njo države podpisnice zavezujejo za večjo pomoč ter boljšo obravnavo žrtev trgovine z ljudmi (Vigilante 2005).

Italija se je leta 2000 odločila za trilateralno sodelovanje s Francijo in Nemčijo, ki naj bi omogočilo učinkovit boj proti mednarodnemu kriminalu. Tri države so se odločile, da bodo delovale skupaj, realizirale skupne strategije na osnovi zakonodaje, nadzora in ostrih ukrepov za preprečevanje in omejevanje nelegalnih migracij ter izkoriščanj, ki jim sledijo. (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Vlada Italije in predvsem Ministrstvo za zunanje zadeve v sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve so naredili pomemben korak za uresničitev mreže dogovorov na področju boja proti trgovini z ljudmi, predvsem žensk in mladoletnikov. Temu pa se morata pridružiti tudi pomoč in zaščita žrtev. Države so se obvezale k vse močnejšemu ukrepanju v boju proti otroški prostituciji in pedofiliji ter k zaščiti žrtev pred izkoriščanjem, ki je vezano na razširjanje seksualnega turizma in nove informacijske tehnologije (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Vež med tehnično-sodnimi vidiki ter vidiki o zaščiti pravic žrtve je nedvomno eden od stebrov, na katerih sloni Palermški Protokol, ki ga je Italija podpisala 12. decembra 2000, ratificirala pa 12. avgusta 2006. Edina zmagovalna rešitev je dopolniti represivne ukrepe s »pozitivnimi« ukrepi. Zaščita žrtve namreč predstavlja dragoceno priložnost na sodnem področju: zaščititi žrtev pomeni tudi vzbuditi v posameznikih, ki so bili podvrženi hudim zlorabam, zaupanje v institucije in jih spodbuditi, da pričajo ter tako omogočijo uspešen zaključek raziskav in sodnega postopka. Ko so vpletene mladoletne osebe, so takšni ukrepi še pomembnejši: mladoletna oseba mora biti zaščitena skozi celoten postopek, saj je potrebno upoštevati dejstvo, da so mladoletniki bolj ranljivi in je zato treba uporabiti vse potrebne ukrepe za zaščito njihove identitete in identitete njihovih družin ter tako preprečiti kakršnokoli nepotrebno izpostavljenost ali zakasnitev v procesu (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Zaradi hudih kršitev morajo države takoj ukrepati: prilagoditi morajo državne zakonodaje, da bodo dejanja trgovine z ljudmi upoštevana kot zločini in kot taka tudi kaznovana. Prav tako pa morajo tudi sestaviti akcijski načrt, s katerim bi uničili najhujše oblike dela mladoletnih oseb ter zagotovili vsem žrtvam možnost izobraževanja, zdravstvene nege in drugo. Kot piše v 8. členu Konvencije proti najhujšim oblikam otroškega dela, se morajo različne vrste pomoči dopolnjevati: dejanje mora biti preventivno, represivno, ampak tudi pozitivno. Treba je torej ciljati na izobrazbo, formacijo in podporo ženskam in družinam (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000; Worst Forms of Child Labour Convention).

S Schengenskim sporazumom so se države obvezale, da si bodo izmenjevale informacije ter tako krepile mednarodno sodelovanje in bile bolj uspešne v boju proti trgovini z ljudmi (La tratta di persone. Normativa vigente in Italia 2006).

Združevanje migracijske politike in sodnega sodelovanja ponuja mednarodnemu sodelovanju ustrezna orodja, s katerimi se lahko neposredno spreminja in prilagaja državno ureditev ali pomaga pri boju proti trgovini z ljudmi (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Ker je največ prisilnih prostitutk v Italiji iz Nigerije, so Italija, Nigerija in INTERPOL 17. februarja 2009 podpisali dogovor za izboljšanje sodelovanja med državami in s tem večjo učinkovitost v boju proti trgovini z ljudmi. Namen akcije je zaščititi nedolžna nigerijska dekleta, da se ne bi več v tako velikem številu znašla v rokah trgovcev z ljudmi in posledično na italijanskih ulicah, kjer so jim kršene človekove pravice ter se jih spravi v suženjstvu podobno razmerje, iz katerega pogosto ne vidijo izhoda (INTERPOL 2009).

Italijanska vlada je leta 2009 podpisala tudi dogovor z Libijo, ki italijanskim oblastem dovoli, da pregledajo ter prisilno vrnejo oziroma obrnejo ladjo z migranti iz Libije, pri čemer pa so pozabili nameniti pozornost temu, da bi se ljudi pregledalo in skušalo odkriti, ali gre le za nezakonito migracijo ali pa za trgovino z ljudmi (Poročilo o trgovini z ljudmi 2010).

5 Delo vladnih institucij na področju boja proti trgovini z ljudmi v Italiji

V Italiji v okviru vladnega delovanja delujeta predvsem dve instituciji. Glavno nalogo boja proti trgovini z ljudmi ima Ministrstvo za notranje zadeve, ki izvaja in financira različne programe, izdaja uredbe in smernice dela ter tudi načrtuje delo policije. Druga institucija, ki se ukvarja s trgovino z ljudmi v Italiji in njenim preprečevanjem, je vladni Oddelek za enake možnosti, katerega naloga je v osnovi sicer promocija enakih pravic obeh spolov, vendar pa je eno izmed njegovih področij dela tudi spodbujanje boja proti trgovini z ljudmi ter predvsem financiranje različnih programov pomoči žrtvam in programov njihove integracije.

5.1 Institucionalni odgovori na trgovino z ljudmi v Italiji

V Italiji so institucionalni odgovori na trgovino z ljudmi zelo kompleksni. Monzini določi štiri ravni odgovora na trgovino z ljudmi, in sicer:

- Politična in diplomatska sredstva – to so edina sredstva, ki trgovino z ljudmi preprečujejo na način medsebojnih dogovorov na državni in meddržavni ravni.
- Sredstva zakonske zaščite migrantov – pomoč na mejah, pomoč na morju, socialna pomoč ter izdaja dovoljenj za bivanje.
- Represivna sredstva ter policija – preprečevanje, omejevanje nezakonitih migracij, aretacije akterjev pri nezakonitih migracijah in trgovini z ljudmi, večji nadzor morja, mej ter ulic in mest.
- Preiskovalna ter sodna sredstva – učinkovito izvedene preiskave ter uspešen pregon storilcev kaznivih dejanj je edina možna pot k zmanjšanju trgovine z ljudmi (Monzini 2008, 42).

5.2 Delo ministrstva za notranje zadeve

V Italiji v okviru ministrstva za notranje zadeve deluje Oddelek za človekove svoboščine in imigracije, v okviru katerega delujeta dve direkciji, in sicer Centralna direkcija za politike migracij in azila ter Centralna direkcija za javne storitve za imigracije in azil. V okviru tega ministrstva deluje tudi Oddelek za enake možnosti (Ministero dell'Interno).

Centralna direkcija za politike migracij in azila preučuje tako legalne kot nelegalne migracije, saj je njena naloga zagotavljanje javne varnosti v državi. Glavna analiza direkcije je posvečena potrebam in promocijam nujnih intervencij, ki jih je potrebno izvesti na lokalni ali pa državni ravni. Med nujne intervencije spada tako preganjanje nelegalnih migracij kot prepoznavanje trgovine z ljudmi. V okviru te direkcije se izvajata tudi dva projekta za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi, in sicer projekt za preprečevanje trgovine z ljudmi ter projekt za pomoč žrtvam, da se vrnejo v državo izvora, če to želijo. Centralna direkcija za javne storitve za imigracije in azil pa namenja svojo skrb predvsem nastanitvi in oskrbi ilegalnih migrantov, ki zaradi takšnih ali drugačnih razlogov zaprosijo za azil. Med njimi se velikokrat pojavijo tudi žrtve trgovine z ljudmi, katerim tudi nudijo pomoč pri nastanitvi in nujni oskrbi (Centralna direkcija za javne storitve za imigracije in azil).

Začetek izvajanja Projekta za preprečevanje trgovine z ljudmi v okviru Centralne direkcije za politike migracij in azila je bil leta 2005, šlo pa je za skupni projekt italijanskega ministrstva za notranje zadeve ter Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Bolgarije in Madžarske. Izvajanje

projekta vodi in nadzoruje Mednarodna organizacija za migracije (Progetto prevenzione tratta).

Izvajanje projekta poteka v dveh glavnih smereh, in sicer z dajanjem večje vloge lokalnim organizacijam in institucijam, s čimer je mišljena ustanovitev in dajanje moči multidisciplinarnim delovnim skupinam, ki bi združevale vladne predstavnike in predstavnike vladnih institucij ter predstavnike nevladnih organizacij. Za te skupine so predvidena redna srečanja, na katerih bi se pogovarjali o že narejenem, si izmenjevali izkušnje in dobre načine delovanja v boju proti mednarodni trgovini z ljudmi ter določevali smernice nadaljnjega delovanja. Druga smer delovanja pa je namenjena osveščanju javnosti o problematiki trgovine z ljudmi, pri čemer se financira priprava in predvajanje videospotov ter izdaja publikacij, ki se jih razdeli potencialnim žrtvam trgovine z ljudmi, posebej ženskam in otrokom kot najranljivejšim v tem procesu. Pripravi se tudi izobraževalne seminarje ter usposabljanja za tiste ljudi, ki pri svojem delu pridejo v stik s potencialnimi žrtvami trgovine z ljudmi (Progetto prevenzione tratta).

Drugi projekt, ki se izvaja v okviru Centralne direkcije za politike migracij in azila je Projekt za pomoč žrtvam, da se vrnejo v državo izvora, če to želijo. Projekt skupaj izvajata Ministrstvo za notranje zadeve in Mednarodna organizacija za migracije. Program predvideva dajanje možnosti žrtvam, da se po uspešno zaključenem psihološkem in socialnem svetovanju, ki ga izvedejo nevladne organizacije, vrnejo domov. Pri tem se jim nudi pomoč, da se domov vrnejo ter tudi da tam pričnejo z novim življenjem. Pomaga se jim pridobiti zaposlitev, s tem da se delodajalce finančno spodbudi, da jih zaposlijo. Tudi v državi izvora se jim zagotovi psiho-socialno pomoč ter zdravstveno oskrbo in pravno svetovanje. Če je to potrebno, se jim omogoči tudi nadaljnje izobraževanje in poklicno usposabljanje (Progetto nazionale per assicurare il ritorno volontario assistito e la reintegrazione nel paese di origine delle vittime della tratta).

Projekt je tudi natančno strukturiran, saj se najprej oceni že dosežen nivo napredka žrtve po zaključenem programu integracije v državi gostiteljici. Temu sledi načrt reintegracije v državi izvora, pri čemer sodelujejo nevladne organizacije. Ko je načrt reintegracije pripravljen, se žrtvi omogoči pomoč pri pridobivanju vseh dokumentov, potrebnih za potovanje in pri sami izvedbi potovanja. Zadnja pomembna točka tega programa pa je pomoč, finančna in druga, v

državi izvora (Progetto nazionale per assicurare il ritorno volontario assistito e la reintegrazione nel paese di origine delle vittime della tratta).

5.3 Delo oddelka za enake možnosti

V okviru Oddelka za enake možnosti deluje Komisija za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi, nasilja in grobega izkoriščanja. Delo komisije je predvsem namenjanje sredstev nevladnim organizacijam, in sicer za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi, za njihovo nastanitev, za programe reintegracije. Naloga komisije pa ni zgolj financiranje programov, temveč tudi njihova evalvacija ter predlaganje ureditve zakonodaje na področjih, ki se izkažejo za šibkejša (Commissione per il sostegno alle vittime di tratta, violenza e grave sfruttamento). Oddelek je do leta 2008 financiral 49 programov pomoči žrtvam trgovine z ljudmi (Dati e riflessioni sui progetti di protezione sociale ex art. 18 D.lgs 286/98 ed art. 13 Legge 228/2003 dal 2000 al 2007, 2008).

Pod okriljem Oddelka za enake možnosti pa deluje tudi Parsec, ki je izvedel statistično raziskavo o problematiki trgovine z ljudmi v Italiji ter izdal podatke o številu žrtev ter pregonih storilcev. Njegovo delo je zelo pomembno zaradi osveščanja javnih delavcev in javnosti o širini problematike trgovine z ljudmi, njegovo raziskavo pa so potrdili tudi dostopni podatki sodišč ter število klicev na zeleno linijo (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

5.4 Akterji v boju proti trgovini z ljudmi v Italiji

Pri boju proti trgovini z ljudmi v Italiji zelo pomembno vlogo igrata dva akterja, in sicer policija, katere delo temelji na nacionalni zakonodaji ter nevladne organizacije, ki namenjajo pomoč žrtvam ter osveščajo ljudi o problematiki. Mancini pravi, da mora biti policija pri prvem kontaktu s potencialno žrtvijo zelo pozorna, najsi gre za ulično prostitutko ali žensko v bordelu. Policisti in drugi uradni uslužbenci morajo slediti sledečim napotkom, in sicer se morajo vedno zavedati, da obstaja možnost, da bodo naleteli na žrtev trgovine z ljudmi. Zavedati se morajo tudi, da se lahko tudi pod na videz preprostim primerom nelegalne migracije skriva resen primer trgovine z ljudmi. Izogibati se morajo agresivnim prijemom. Takoj ob srečanju s potencialno žrtvijo, morajo o tem obvestiti center za socialno delo ter

nevladno organizacijo, ki na tistem območju nudi pomoč žrtvam. O žrtvi morajo obvestiti tudi tožilstvo ter ji nuditi vso potrebno pomoč, da lahko pove, kaj se ji je zgodilo (prevajalec, psiholog ...). Potencialne žrtve morajo obvestiti tudi o tem, da imajo možnost pomoči, da lahko pokličejo na brezplačno telefonsko številko, s potencialnimi žrtvami pa morajo ob pomoči specialnih delavcev izvesti tudi intervju, v katerem naj bi se izvedelo, kaj se je osebi zgodilo in kakšno delovanje bo za vnaprej najprimernejše (Mancini 2006).

6 Delo nevladnih organizacij v Italiji

»Najboljše sredstvo boja proti trgovini z ljudmi je preventiva« (Aghatise 2004, 1152). Pomembno je ozaveščanje skupin ljudi, ki bi lahko postale potencialne žrtve trgovine z ljudmi, o tem, na kakšen način trgovci z ljudmi delujejo, kakšne so posledice nepremišljenosti ter kako se iz začaranega kroga groženj, psihičnega in fizičnega nasilja ter neupravičenih finančnih dolgov rešiti (Aghatise 2004, 1152). Nevladne organizacije delujejo tako znotraj Italije kot na mednarodni ravni, s sodelovanjem pa želijo doseči osveščanje potencialnih žrtev o pasteh, ki jim grozijo, ter s tem že v osnovi zajezi trgovino z ljudmi (Rapporto del gruppo di esperti sulla tratta degli eseri umani, 2004).

Dolgo časa se je v boju proti mednarodni trgovini z ljudmi pozornost posvečalo le preganjanju storilcev kaznivih dejanj, t. i. pristop žrtev pa je bil popolnoma zanemarjen. Z delovanjem nevladnih organizacij in javnim opozarjanjem na problematiko se je to spremenilo, posebej v zadnjih petnajstih letih, ko je ravno zaradi nevladnih iniciativ prišlo do sprememb zakonodaje ter posledično do boljšega ravnanja z žrtvami ter uspešnejšega preganjanja trgovcev z ljudmi (Rapporto del gruppo di esperti sulla tratta degli eseri umani, 2004).

Pomoč žrtvam trgovine z ljudmi poteka v dveh fazah, in sicer v prvi, ki je namenjena predvsem fizičnemu in psihičnemu okrevanju žrtev in se prične takoj, ko je žrtev prepoznana (ko se jo umakne s ceste, pokliče na brezplačno telefonsko številko ali pa ji pomagajo policisti) ter se nadaljuje z zaščito žrtev v varnih namestitvah. V tem času se prične tudi postopek v skladu s členom 18 – dovoljenje za bivanje, zdravstvena in socialna oskrba, namestitev ter pričetek programa reintegracije. V drugi fazi sta najpomembnejša cilja

integracija in vključevanje, torej predvideva močno vključenost centrov za socialno delo ter predvsem nevladnih organizacij, ki potem poskrbijo za jezikovne tečaje, svetovanja, strokovna usposabljanja ter nudijo druge oblike potrebne pomoči (La tratta di persone. Normativa vigente in Italia 2006).

Pomoč, ki jo v obliki spremljevalcev in svetovalcev nudijo nevladne organizacije, je bistvena ne le zaradi nepoznavanja jezika, pač pa tudi zaradi globoko zakoreninjenega strahu žrtev, ki so v državo prišle na nezakonit način in si zato ne upajo same na javne urade, na policijo ter v zdravstvene ustanove. S pomočjo prostovoljcev se tako v žrtvah vzbudi zaupanje, s čimer je potem reintegracija žrtev uspešnejša (La tratta di persone. Normativa vigente in Italia 2006).

Po podatkih Oddelka za enake možnosti je bilo v letih 2000–2007 v programe pomoči, ki jih je oddelek financiral, tako ali drugače vključenih 54.559 ljudi. Aktivno je bilo v programih reintegracije udeleženih 13.517 od česar 938 mlajših od osemnajst let (Dati e riflessioni sui progetti di protezione sociale ex art. 18 D.lgs 286/98 ed art. 13 Legge 228/2003 dal 2000 al 2007, 2008).

6.1 IROKO

Na področju delovanja nevladnih organizacij v Italiji deluje organizacija IROKO, ki je bila ustanovljena leta 1998 ter nudi pomoč žrtvam trgovine z ljudmi. Med njihove storitve spadajo varna nastanitev, začasna finančna pomoč, kulturna mediacija ter spremstvo migrantov k različnim socialnim ter zdravstvenim ustanovam, brezplačno pravno svetovanje, prevod osebnih dokumentov, zaščita ter promocija pravic migrantov ter preventivne intervencije (Aghatise 2004, 1128). IROKO tudi sodeluje z mednarodnimi skupinami in lokalnimi ter mednarodnimi skupinami ter združenji, ki pomagajo žrtvam trgovine z ljudmi ter prostitucije najti delo ter nastanitev, osnovne tečaje italijanskega jezika ter jim nudijo psihološko pomoč, deluje pa tudi na področju raziskovanja trgovine z ljudmi ter nasilja nad ženskami in otrok. (Aghatise 2004, 1128).

Pomoč žrtvam še vedno nudijo različne nevladne organizacije, med njimi TrattaNo! in Be free, ki skupaj z IROKOM, tudi s pomočjo Urada za tujce mesta Torino, delujejo na različnih

projektih, tako preventive kot konkretne pomoči žrtvam. Organizacije delujejo na način, da žrtvam nudijo različne programe reintegracije, ki za žrtve pomenijo njihovo nastanitev v skupnih domovih, nujno pomoč v začetnem obdobju ter potem sčasoma pomoč pri iskanju zaposlitve ter nudenje štipendij za izobraževanje. Ko žrtve uspejo dobiti redno delo, se lahko odselijo na svoje. Program socialne pomoči nudi tudi tečaje italijanskega jezika ter strokovna usposabljanja v skladu s potrebami posameznega dekleta oziroma ženske. Organizacije žrtvam pomagajo tudi s podporo ter svetovanji pri sodelovanju s policijo, kjer morajo podati poročilo o izkoriščanju, ki so ga doživele, s čimer pridobijo dovoljenje za začasno bivanje. Ko si najdejo stalno delo, se jim to dovoljenje navadno podaljša za daljše časovno obdobje (Aghatise 2004, 1140).

6.2 TrattaNo!

TrattaNo je bil informativni projekt nevladnih organizacij, katerega glavni cilj je bila pomoč in reintegracija žrtev trgovine z ljudmi ter boj proti predsodkom, povezanim s to problematiko na socialni ter tudi institucionalni ravni. Projekt je deloval v okviru evropskega projekta Equal, ki je trajal od 2005 do 2007. Aktivno so delovali na področju osveščanja javnosti ter pripravljanja predlogov zakonov ter njihovega izboljšanja, s katerimi so želeli vplivati na delovanje vladnih institucij (policije in sodstva), da bi bilo njihovo delo učinkovitejše. Aktivno so promovirali tudi zeleno linijo za pomoč ljudem v stiski (TrattaNo!).

6.3 Befree

Befree je mednarodno združenje, ki deluje na področju osveščanja javnosti o problematiki trgovine z ljudmi ter nasilja nad ženskami in otroki. Njihovo glavno delo zajema promocijo miroljubnega reševanja konfliktov, v okviru tega pa pripravljajo različne preventivne kampanje, ki vključujejo tudi kampanje proti trgovini z ljudmi, ter izobraževanja za vse, ki delajo z žrtvami. Pripravljajo izobraževalne seminarje in usposabljanja za prostovoljce, psihologe, socialne delavce, policiste in tudi programe reintegracije, namenjene žrtvam trgovine z ljudmi (BeFree: cooperativa sociale contro tratta violenze discriminazioni).

6.4 USMI

Ena izmed nevladnih organizacij, ki nudijo zaščito in pomoč žrtvam trgovine z ljudmi, je tudi USMI, ki se ukvarja z ozaveščanjem javnosti o tej problematiki, pomoč žrtvam pri vstopu v rehabilitacijske in reintegracijske programe ter njihovemu prepoznavanju v priporih, kjer so nastanjeni nelegalni priseljenci. Organizacija deluje pod okriljem katoliške cerkve, v preteklih osmih letih pa je nudila zaščito ter nastanitev približno pet tisoč žrtvam spolnega izkoriščanja po celi Italiji (Clarke 2008).

6.5 AICCRE in 'zelena linija'

AICCRE je nevladna organizacija, ki deluje v sodelovanju z Ministrstvom za enake možnosti ter skupino nevladnih organizacij *TrattaNo!*, s katerimi so skupaj in v sodelovanju še z ostalimi nevladnimi organizacijami, ki delujejo na tem področju, ustanovili brezplačno telefonsko številko 'Numero verde controtratta' (zelena linija), na katero lahko pokličejo vsi, ki se znajdejo v težki situaciji, ali pa imajo zgolj kakšno vprašanje o problematiki. Organizacija poleg delovanja brezplačne številke posebno pozornost namenja tudi razvoju programov pomoči ter izvedbi projektov, ki so povezani s trgovino z ljudmi ali bojem proti le-tej. Organizirajo številna izobraževanja za prostovoljce ter strokovna usposabljanja za socialne delavce in policijo, da bi znali prepoznati žrtve in z njimi delovati na primeren način, saj gre za ljudi z globokimi travmami ter posledično nezaupanjem v druge in sploh v institucije. Sodelujejo pa tudi pri pripravljanju zakonodaje ter načrtovanju uredb, ki bi področje dela izboljšale in omogočile čim boljše in čim hitreje prepoznavanje žrtev ter posledično čim bolj učinkovito preganjanje storilcev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi (AICCRE).

Vlada namenja sredstva skoraj 60 nevladnim organizacijam, ki se posredno ali neposredno ukvarjajo s pomočjo žrtvam trgovine z ljudmi, posebno ženskam in otrokom (Perrin 2006, 19). Nevladne organizacije pa niso pomembne le zaradi osveščanja javnosti in nudenja pomoči žrtvam, pač pa je njihova naloga, pri kateri so uspešne, tudi nadzor nad delom policije in drugih institucij ter opozarjanje na napake, storjene v postopkih. Njihova naloga je tako promocija človekovih pravic ter opozarjanje na vsakršne kršitve, s čimer uspešno nastopajo

proti mehanizmom države, ki človekove pravice kršijo, ter tako izboljšujejo stanje na tem področju (Rapporto del gruppo di esperti sulla tratta degli eseri umani, 2004).

7 Uspešnost Italije v boju proti mednarodni trgovini z ljudmi

Pomembna je realizacija akcij proti trgovini z ljudmi na različnih nivojih, in sicer lokalnem, nacionalnem, regionalnem in internacionalnem, ter na različnih področjih, vključno s kazenskim, delovnim, migracijskim ter sodelovanjem pri razvoju. Cilj države mora torej biti razvoj celovite integrirane politike, ki bo sposobna vključiti različne ravni ter področja delovanja, na katerih je še vedno potrebno delovanje. Pomembno je tesno sodelovanje med vsemi udeleženi akterji, kar mora nujno vključevati tudi civilno družbo, na primer sindikate ter nevladne organizacije (Rapporto del gruppo di esperti sulla tratta degli eseri umani 2004).

Zaradi kompleksnosti problema je nadzor nad problematiko zelo otežen. Podatki so zgolj približni, osnovani pa so na osnovi števila žrtev, ki se jih uspe rešiti. V Italiji podatke o številu žrtev pripravlja medresorska komisija, ki se ukvarja s pomočjo žrtvam trgovine z ljudmi, sodeluje pa z ministrstvom za pravice in enake možnosti (Palazzi 2006, 2).

Pomembna pomanjkljivost, na kateri se sicer dela, je pomanjkanje pretoka informacij tako znotraj države kot znotraj regije ter na mednacionalni ravni. Ker so podatki pomanjkljivi, je trg toliko bolj prost, kar pa za boj proti trgovini z ljudmi ne pomeni nič dobrega. Pri izmenjavi podatkov je potrebno posebej opozoriti na to, da obstajata dva tipa podatkov, eno so statistike, ki niso osebne, ter osebni podatki tako o žrtvah trgovine z ljudmi kot o trgovcih, ki pa bi morali biti skrbno urejeni, njihov pretok pa nadzorovan. Pretok podatkov je pomemben tudi zaradi zaščite mladoletnikov, ki se v vedno večjem številu znajdejo v pasteh trgovine z ljudmi. Zaradi njih bi bila ureditev na nacionalni ter na mednacionalni ravni posebej smotrna (Rapporto del gruppo di esperti sulla tratta degli eseri umani 2004).

Medresorska komisija ter Oddelek za enake možnosti sodelujeta pri nadzoru nad financiranjem preventivnih kampanj ter akcij zaščite žrtev ter spodbujata sodelovanje več ministrstev, in sicer Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za sodstvo ter Ministrstva za socialne zadeve (Palazzi 2006, 3). Komisija ima tudi možnost promocije aktivnosti sistema

zaščite in preventive. Sofinancirala je programe obveščanja policije in drugih institucij o primerih trgovine z ljudmi, pri čemer je bil poseben poudarek namenjen temu, da je bilo osebje teh akcij dovolj strokovno usposobljeno. Komisija je tudi financirala raziskave in nadzor števila žrtev trgovine z ljudmi, pri čemer je bilo žrtev od junija 1996 do junija 2001 približno 7582. Komisija je zagotovila tudi program, ki žrtvam omogoča prostovoljno vrnitev v domovino ter njihovo reintegracijo. Med letoma 2001 in 2005 je bilo takih primerov 160 (Palazzi 2006, 5).

Programe pomoči izvajajo lokalne skupnosti ali pa privatni subjekti. Programi so financirani s strani države, in sicer v 70 %, 30 % pa prispevajo lokalne skupnosti (Palazzi 2006, 4). Znesek države, ki podpira različne dejavnosti v boju proti trgovini z ljudmi, letno znaša 2, 5 milijona evrov (La tratta di persone. Normativa vigente in Italia 2006). Leta 2009 so vlada in lokalne oblasti za projekte, namenjene pomoči žrtvam, namenili 12,7 milijona dolarjev (Poročilo o trgovini z ljudmi 2010).

Poročilo Urada ZDA za trgovino z ljudmi iz leta 2009 Italiji priporoča, da povečajo trud pri identifikaciji in prepoznavanju žrtev trgovine z ljudmi, posebno žensk in otrok, ujetih v krog prisilne prostitucije, s čimer bi se zagotovilo njihovo boljše prepoznavanje ter s tem njihovo reševanje ter nudenje nujne pomoči. Pomembno je tudi, da se jih kazensko ne preganja za kazniva dejanja, ki so jih storili kot posledico prisilnega dela. Pomembno je tudi, da se v Italiji hitro in učinkovito prepozna žrtve trgovine z ljudmi med ilegalnimi priseljenci ter da se nadaljuje aktivno preiskovanje ter preganjanje trgovine z ljudmi. Pomembno je, da povečajo število kampanj, ki ozaveščajo javnost s to problematiko (Poročilo o trgovini z ljudmi 2009).

Italijanska vlada resno preiskuje, preganja ter obsoja storilce kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. Italija je prepovedala vse oblike trgovine z ljudmi z zakonom 600 iz leta 2003, ki predvideva zaporno kazen od osem do dvajset let za storilce kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. Te kazni so v primerjavi s kaznimi za podobna kazniva dejanja določene dovolj visoko. Leta 2008 so v Italiji preiskovali 2221 posameznikov, jih aretirali 316, kazensko preganjali 480 osumljencev trgovine z ljudmi ter obsodili 225 ljudi. Leta 2007 so jih obsodili 282. Pri kaznih nad dve leti obsojencem ni bila omogočena možnost krajšega prestajanja kazni. Leta 2008 so obsodili tudi 23 trgovcev z ljudmi, ki so jih ujeli leta 2006, vsi pa so bili obsojeni na kazen desetih let zapor (Poročilo o trgovini z ljudmi 2009).

Italija namenja zaščiti žrtev prav posebno pozornost. S členom 18 zakona proti trgovini z ljudmi dovoli podeljevanje dovoljenj za bivanje ter žrtvam nudi zaščito ter usposabljanja za različna delovna mesta. Odraslim žrtvam je zagotovljeno šestmesečno dovoljenje za bivanje, ki se ga v primeru, da si žrtev najde zaposlitev ali pa se vključi v program reintegracije, še podaljša. Otroci avtomatsko dobijo dovoljenje za bivanje, ki traja do njihovega osemnajstega leta. Po podatkih Ministrstva za notranje zadeve je država izdala 664 dovoljenj za bivanje v letu 2008, 81 žrtev pa je vrnila v matične države, pri čemer jim je pomagala s finančnimi sredstvi, ki jim bodo omogočila nov začetek v domovini (Poročilo o trgovini z ljudmi 2009). Vlada je s pomočjo nevladnih organizacij leta 2009 34 žrtvam omogočila vrnitev domov (Poročilo o trgovini z ljudmi 2010).

Leta 2009 je približno 1100 žrtev trgovine z ljudmi, med njimi 50 otrok in 100 moških, vstopilo v različne programe socialne zaščite. 810 oseb v letu 2009 je pridobilo dovoljenje za bivanje, saj so nudile pomoč policiji in tožilstvu. Odraslim žrtvam trgovanja so zagotovili šestmesečno dovoljenje za bivanje, ki so ga podaljšali, če si je žrtev našla zaposlitev. Otroci pa so pridobili avtomatsko dovoljenje za bivanje do njihovega osemnajstega leta (Poročilo o trgovini z ljudmi 2010).

V členu 18 je zapisano, da se žrtve po pomoč napoti k nevladnim organizacijam, česar pa v Italiji niso izvajali povsem uspešno, sploh v primeru prisilnih prostitutk (Poročilo o trgovini z ljudmi 2009).

V Italiji so izvajali izobraževanja in usposabljanja za policiste, socialne delavce ter prostovoljce, ki se ukvarjajo z žrtvami trgovine z ljudmi. Pri usposabljanju policistov je bil poudarek na sposobnosti prepoznavanja žrtev trgovine z ljudmi. Kljub temu nekatere nevladne organizacije trdijo, da so bile nekatere žrtve izgnane, še preden je bila možna njihova identifikacija ter jim nudena pomoč – šlo je predvsem za seksualne delavke iz Nigerije. Nekaj težav je bilo tudi pri prepoznavanju žrtev med migranti, ki v državo priplujejo, zato so se oblasti odločile, da nevladnim organizacijam in socialnim delavcem omogočijo pogovore z zaprtimi migranti, da se med njimi prepozna potencialne žrtve trgovine z ljudmi (Poročilo o trgovini z ljudmi 2009).

Žrtve, ki so vložile prijavo proti trgovcem z ljudmi ter sodelovale s policijo, po večini niso bile preganjane za kazniva dejanja, ki so jih storile med prisilnim delom (Poročilo o trgovini z ljudmi 2009).

Na področju preventive Italija deluje precej uspešno. Sicer v letu 2008 ni izvedla nobene nove kampanje, je pa nadaljevala s starimi preventivnimi akcijami, za katere je namenjala sredstva nevladnim organizacijam, ki so nadaljevale z distribucijo publikacij ter video posnetkov v različnih jezikih, ki ljudi ozaveščajo o pasteh trgovine z ljudmi. V marcu in aprilu 2008 je ministrstvo za notranje zadeve začelo z radijsko in televizijsko kampanjo, ki je bila posebej namenjena izobraževanju in ozaveščanju skupin ljudi, ki bi se lahko znašle v pasteh trgovine z ljudmi – v sklopu te kampanje so pričeli tudi z brezplačno telefonsko linijo, na katero se lahko obrnejo tako žrtve kot vsi, ki imajo kakršna koli vprašanja (Poročilo o trgovini z ljudmi 2009).

Da bi se zmanjšalo povpraševanje po uslugah prostitutk, so v mnogih italijanskih mestih pričeli s kaznovanjem strank prostitutk (Poročilo o trgovini z ljudmi 2009).

Obstaja dobršna mera sodelovanja med policijo in nevladnimi organizacijami, saj je pomoč nevladnih organizacij ključnega pomena za pridobitev žrtev na stran policije in sodišč ter s tem zagotavljanja uspešnega kazenskega pregona storilcev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. Preden policija izda dovoljenje za bivanje, mora žrtev z nevladno organizacijo skleniti dogovor, s katerim se zavezuje k šestmesečnemu programu reintegracije, ki se ga po končanem šestmesečnem obdobju preveri. V primeru, da se žrtev ne vključi uspešno v ta program, ji lahko policija dovoljenje za bivanje tudi odvzame (Aghatise 2004, 1141).

Negativna posledica vključenosti policije v program reintegracije je lahko tisto, čemur pravijo »moralna degradacija družbe«, kar ni v skladu z vladnimi smernicami in naj bi žrtve, kot bivše prostitutke, pomenile za družbo (Aghatise 2004, 1141). Takšen odnos do problematike povečuje policijsko represijo proti žrtvam, posebno tistim, vključenim v cestno prostitucijo. Policija namreč deluje na način, da je deportacija žrtev kazen za trgovce z ljudmi, saj izgubijo dobiček, ne zavedajo pa se negativnega vpliva, ki ga imajo takšna dejanja na žrtve same (Aghatise 2004, 1141). Problematično je tudi dejstvo, da policija ženske, ki ne želijo sodelovati pri pregonu storilcev, neha obravnavati kot žrtve trgovine z ljudmi. Zanemarjajo pa dejstvo, da je žrtvam včasih težko ali pa celo nemogoče sodelovati, oziroma da pri tem

potrebujejo vso pomoč, ki jo lahko dobijo. Tudi 'kazen', ki naj bi jo deportacije pomenile za trgovce z ljudmi je zanemarljiva, saj žensko, ki jo je policija deportirala, hitro nadomestijo z novo (Aghatise 2004, 1142).

Kljub temu da ima Italija zelo restriktivne migracijske politike in s tem po eni strani spodbuja ilegalne migracije, saj je nastanitev v državi na legalen način skoraj nemogoča, pa ima po drugi strani enega bolj socialnih zakonov za zaščito žrtev trgovine z ljudmi, saj člen 18 žrtve trgovine z ljudmi štiti ter poudarja spoštovanje človekovih pravic vseh posameznikov (Clarke 2008).

Po mnenju Karitasa ni dovolj narejenega na področju zaščite žrtev, saj se jim ne zagotovi dovolj dovoljenj za bivanje in se jih občutno preveč deportira iz države (Italy Acts To Combat Trafficking 2006).

Dokazi iz operacij, ki so jih vodili italijanski organi pregona, kažejo, da so imele združbe, ki se ukvarjajo s tihotapljenjem migrantov iz severne Afrike, stike z zavodi za pridržanje v Italiji, kar je olajšalo prihodnje prevoze, povečalo dobičke ter omogočalo tudi bodoče izkoriščanje migrantov z ugrabitvami ter izsiljevanji (Massey 2007, 89).

Po podatkih iz leta 2004 je bilo največ obsojenih trgovcev z ljudmi iz Albanije, in sicer 2262, sledili pa so trgovci iz Kitajske (507), Nigerije (338), Romunije (343) in Maroka (150) (Direzione nazionale antimafia 2004). Albanske združbe so v zadnjih letih pridobile na moči, saj se je več majhnih skupin povezalo, prevzele pa so precejšen del prostitucije. Pri trgovini z ljudmi uporabljajo različna sredstva, od ugrabitev do umorov neposlušnih žensk in deklet (Grassi 2010, 43). V zadnjem letu pa so opazili tudi povečanje števila 'bordelov', kjer so se prodajale ženske in dekleta s Kitajske pod nadzorom kitajskih trgovcev z ljudmi (Grassi 2010, 43)

Italija poseben poudarek namenja tudi sodelovanju z Albanijo in Nigerijo, od koder prihaja velik delež žrtev. V dogovorih je v ospredju tema delovanja in sodelovanja policije ter drugih lokalnih oblasti, da bi se trgovino z ljudmi preprečilo že v izhodišču, v državah izvora. Države naj bi namenile vso potrebno pomoč in zaščito žrtvam, posebej ženskam in otrokom. Pomemben poudarek je potrebno nameniti tudi mednarodnemu sodelovanju v boju proti trgovini z ljudmi s sodelovanjem pri razvoju. Korenine problema trgovine z ljudmi so namreč ravno v tem, da veliko ljudi živi pod pragom revščine in tako ne vidijo druge rešitve kot

nelegalni prehod meje v iskanju boljšega življenja. Italija se tega problema zaveda in deluje v skladu z mednarodnimi konvencijami, katerih podpisnica je (Dipartimento per gli Affari Sociali 2000).

Šestindvajset skupin posebnih enot državne policije se ukvarja konkretno z bojem proti trgovini z ljudmi. Delujejo v močni navezi s centralnimi policijskimi enotami, kar je ključno pri hitrem prepoznavanju žrtev ter uspešnem kazenskem pregonu trgovcev z ljudmi. V pomoč posebnim enotam so tudi enote policije, ki se ukvarjajo s problematiko nezakonitih migracij (Grassi 2010, 40). Italijanska policija pa tudi sodeluje s policijami drugih držav ter z Europolom ter Interpolom (Grassi 2010, 41). Sploh Europol je na tem področju zelo aktiven, saj je pomemben kanal za izmenjavo informacij med policijami različnih držav Evrope (Grassi 2010, 41).

Centro Frantz Fanon v Torinu nudi žrtvam trgovine z ljudmi psihološko ter psihoterapevtsko pomoč. Njihovi dokumenti kažejo, da ženske in dekleta iz Afriških držav doživijo pretresljiv kulturni šok, se okolju težko prilagodijo. Večina teh deklet je doma živela v slabih finančnih razmerah, zaradi česar so tudi pobegnile v Evropo (Aghatise 2004, 1136). Podobno je tudi z dekleti in ženskami iz vzhodne Evrope, saj so bile ravno tako povečini podvržene slabemu položaju v domači državi, s prihodom v Italijo pa so se morale soočiti s številnimi psihičnimi ter fizičnimi zlorabami, kar je povzročile travmatične izkušnje, s katerimi se težko soočajo (Aghatise 2004, 1136).

Pomemben poudarek je potrebno nameniti tudi razlikovanju žrtev trgovine z ljudmi med tistimi 'nedolžnimi' in tistimi 'krivimi', ki pomeni diskriminacijo, ki je bila s členom 18 na deklarativni ravni odpravljena, v praksi pa se še vedno pokaže da, sploh ko gre za prostitutke, organi pregona pogosto ne prepoznajo žrtev oziroma jih delijo na tiste, ki so resnično nedolžne žrtve in se niso zavedale, v kaj se podajajo in tiste, ki so že bile prostitutke, torej jim prisilna prostitucija naj ne bi spremenila položaja. Posledica takšnega pogleda na situacijo je tudi ta, da mora žrtev dokazati svojo nedolžnost, v procesu pa se pozabi, da žrtev potrebuje pomoč in ne zasliševanj. To dvojno gledanje na žrtve je napačno, saj je trgovina z ljudmi za vse enako travmatična, in na podiranju teh predsodkov bi morala Italija narediti še kaj (Rapporto del gruppo di esperti sulla tratta degli eseri umani 2004).

8 Uspešno zaključene operacije italijanskih organov pregona v boju proti trgovini z ljudmi v letih 2009 in 2010

8.1 Operacija Viola

V dveh letih preiskovanja so italijanske policijske enote pod nadzorom posebne skupine za boj proti mafiji preiskovale 62 ljudi zaradi trgovine z ljudmi, okoriščanja s prostitucijo in trgovine z drogami. Preiskovali so sto primerov žensk, prisiljenih v suženjsko razmerje. Aretirali so 49 oseb, pri čemer so našli 60 kg heroina in 118 kg kokaina ter povezave v šestih italijanskih regijah ter med petimi državami, in sicer Nigerijo, Turčijo, Bolgarijo, Nizozemsko in Kolumbijo (Tratta di schiave e bambini finanziata con la droga: il Veneto tra i mercati 2009).

Za uspešnost akcije so zaslužne policijske enote, ki so delovale pod nadzorom posebne skupine za boj proti mafiji. Prvič so posebne italijanske policijske enote dokazale direktno povezavo med trgovci z drogami iz Kolumbije ter trgovci z ljudmi iz Nigerije (Tratta di schiave e bambini finanziata con la droga: il Veneto tra i mercati 2009).

S preiskovanjem so pričeli leta 2007, ko so skupaj s policijskimi silami Nizozemske odkrili nigerijsko mrežo, ki je imela svoj sedež v Castelvoturnu in je bila odgovorna za trgovino s stotimi ženskami, ki so v evropske države prispele nelegalno, tam pa so jih prisilili v prostitucijo. Že leta 2008 so v Italiji, natančneje v Neaplju, uspešno kazensko preganjali 75 oseb ter še dodatnih 29 na Nizozemskem, v ZDA, Angliji, Franciji, Španiji, Belgiji in Nigeriji. Ta pregon je vodila Nizozemska, saj so tam našli sto nigerijskih žensk, ki so izginile po tistem, ko so zaprosile za politični azil. Ugotovili so, da ženske, ko so enkrat v Amsterdamu, postanejo del organizacije, ki jim priskrbi lažne dokumente ter jih preseli v Italijo, Francijo in Španijo (Tratta di schiave e bambini finanziata con la droga: il Veneto tra i mercati 2009; Racket smantellato, mutilazioni sessuali alle prostitute nigeriane 2009).

Operacija je prvič uspela dokazati neposredno povezanost trgovine z ljudmi in trgovine z drogami, pri čemer so dokazali povezanost pranja denarja med nigerijskimi mrežami ter kolumbijskimi karteli, ki se ukvarjajo z razpečevanjem droge. Dokazali so tudi povezavo med

Turčijo, v katero so kokain dostavili ter jo uporabili kot izhodiščno točko za razpečevanje drog v Evropo (La tratta delle schiave bambine 2009).

Italijanski in nizozemski preiskovalci so uspeli ugotoviti, kakšno je bilo potovanje in življenje žrtev. Po tistem, ko so nase sprejele dolg v vrednosti šestdeset tisoč evrov ter podpisale krvni pakt, ki je med drugim predvideval tudi delno pohabljenje genitalnih organov, so jih prepeljali najprej v Gano, Sierro Leone in Togo ter potem še v Evropo, kjer so nad njimi prevzele nadzor tako imenovane 'madames', ki so morale paziti na dekleta ter jih vpeljati v prostitucijo. Popoln nadzor so dosegli tudi z 'vudu' obredi ter grožnjami, da bodo poškodovali sorodnike, ki so ostali v Nigeriji. Zasegli so jim tudi vse osebne dokumente. Da pa bi bil nadzor nad njimi popoln, so ženske, ki so bile na poti v Evropo, izkoristili tudi za prenos droge (Tratta di schiave e bambini finanziata con la droga: il Veneto tra i mercati 2009). Veliko mladoletnic so v Italijo prepeljali omamljenih ter otovorjenih z velikimi količinami prepovedanih substanc. Večino deklet so potem prisilili v prostitucijo (La tratta delle schiave bambine 2009). Preiskovalci so tudi preprečili ugrabitev dveh otrok iz nigerijske sirotišnice, ki sta bila namenjena neki 'madam' v Dolo v Padovski provinci (Camorra nera, 62 ordini di cattura per tratta di minori e riti voodoo 2009).

Organizacija je delovala na zelo visokem organizacijskem nivoju z operativno bazo v Castelvoltu, trgovanje z ljudmi pa je financirala tudi skozi trgovino z drogami, predvsem kokainom in heroinom, ki so ju uvažali iz Kolumbije in Turčije, zahvaljujoč stabilnim kontaktom Nigerijcev s kolumbijskimi in turškimi karteli, ter ju razpečevali po Torinu, Bresci, Padovi, Rimu in Neaplju. Zasluzki od trgovine z ljudmi in prostitucije so bili namenjeni v Nigerijo, in sicer tako za trgovino z ljudmi kot za trgovanje z drogami. Velika količina denarja pa se je namenjala tudi legalnim dejavnostim, kot na primer klicnemu centru ter trgovinam z etničnimi izdelki (Tratta di schiave e bambini finanziata con la droga: il Veneto tra i mercati 2009).

Neapeljsko tožilstvo, ki aktivno deluje na področju boja proti mafiji in mafiji podobnim organizacijam, je uspelo zbrati dokaze, da je bila organizacija odgovorna za trgovino s stotinami mladoletnic, ki so jih pripeljali v Evropo izključno z namenom spolnega izkoriščanja ter za hkratno trgovino z drogami (La tratta delle schiave bambine 2009).

Ko so se dekleta enkrat znašla v Amsterdamu, jih je organizacija prevažala v različne države, med njimi v Italijo, Španijo in Francijo, kjer so delovale kot prisilne prostitutke (Camorra nera, 62 ordini di cattura per tratta di minori e riti voodoo 2009).

8.2 Operacija Črno listje

Italijanske policijske enote s sedežem v Anconi so s podporo Europola uspele aretirati 30 osumljencev trgovanja z ljudmi ter 15 osumljencev trgovanja z drogami. Operacija Črno listje se je skoncentrirala predvsem na državljane Nigerije. Policija, ki se bori proti delovanju mafijskih in njim podobnih združb iz Ancone, je vse osumljence obtožila sodelovanja v organizaciji, podobni mafijski ter združevanja, ki mu sledi trgovanje z ljudmi, prisilno zaslužjevanje ter okoriščanje s prostitucijo (Tratta di "schiave" dalla Nigeria, 30 arresti, anche due medici 2009). V Rimu pa so aretirali osebe, osumljene izvajanja nezakonitih splavov (EUROPOL 2009). Osumljence so v Italiji aretirali v regijah Marke, Lazio, Emilia Romagna in v Lombardiji, ker pa je operacija delovala mednarodno so aretirali tudi osumljence v Franciji, Nemčiji, Grčiji, Republiki San Marino in Španiji, za kar je zaslužno sodelovanje med Europolom ter Uradom za mednarodno sodelovanje policije v Rimu (EUROPOL 2009).

Petnajst osumljencev, ki so jih aretirali zaradi trgovanja z drogami, naj bi droge razpečevalo iz Madrida v Španiji v regiji Piemonte in Marke v Italiji, pri čemer so uporabljali predvsem tako imenovane človeške 'mule', ki so bile običajno ženske, ki so jih prisilili ne le v prenašanje drog, pač pa tudi v prostitucijo na obalnih območjih regije Marke (EUROPOL 2009).

Ko so preiskovalci razbili mrežo z drogami, so preiskavo usmerili še na trgovino z ljudmi, pri čemer so ugotovili povezavo med tremi kriminalnimi združbami iz Nigerije. Skupine so delovale v obalnih delih Mark, kjer so spolno izkoriščali ženske, pripeljane iz Nigerije. Manjše enote so bile vodene s strani 'madam', ki so žrtve prisilile v izročilo celotnega zaslužka, da bi odplačale dolg, ki so ga ustvarile s potovanjem v Italijo. Žrtve pa so morale plačati tudi hrano in nastanitev (EUROPOL 2009). Vsakodnevno so jih tudi ustrahovali ter jih fizično zlorabljali, s čimer so dosegli, da so jim žrtve resnično izročile celoten zaslužek. Z

'vudu' obredi pa so v žrtvah vzbudili strah pred povračilnimi ukrepi in smrtjo (EUROPOL 2009). »Da bi jih prisilili v prostitucijo, so poleg nasilja in 'vudu' obredov grozili tudi z nasiljem nad domačimi, ki so ostali v Nigeriji« (Tratta dalla Nigeria, 30 arresti del Ros, in manette anche due medici 2009).

Nekatere žrtve so zavedli, druge pa so se zavedale, da bodo delale kot prostitutke. Dolg, ki so jim ga zaračunali za prihod v Italijo, je znašal med štirideset in šestdeset tisoč evri. Žrtvam so zagotovili lažne dokumente ter jih odpeljali na Nizozemsko in v Francijo, od tam pa v Italijo, kjer so jih predali njihovim bodočim 'madam'. Nekatere pa so v Italijo privedli iz Turčije in Grčije. Tretja pot, ki so jo trgovci uporabljali, je bila iz Maroka in Libije čez morje v Španijo in Italijo (EUROPOL 2009).

Preiskava je pokazala, da so žrtve fizično zlorabljali na več načinov, med drugim tudi s prisilnimi splavi. Policijske enote so aretirale tudi dva zdravnika, ki sta te splave v Rimu izvajala (EUROPOL 2009). Zdravnika sta bila Italijana, z njima pa sta sodelovala tudi dva nigerijska državljana (Tratta dalla Nigeria, 30 arresti del Ros, in manette anche due medici 2009).

8.3 Operacija Rumeni plamen

V veliki policijski akciji so junija 2010 v Pratu oddelki finančne policije odkrili Kitajsko kriminalno združbo, ki je prala ogromne količine nelegalno pridobljenega denarja, natančneje stotine milijonov evrov. Po aretaciji in pregonu so jim zasegli nepremičnine ter premičnine, luksuzne avtomobile ter denar. Delovali so v osmih regijah, in sicer v Toskani, Lombardiji, Piemontu, Venetu, Emili Romagni, Laziu, Campaniji in na Siciliji (Bazzichi 2010).

V provincah med Firencami in Pratom je delovalo več kot sto podjetij, ki so preko matične države prenesle stotine milijonov evrov, ki so bili pridobljeni iz različnih virov, med drugim tudi iz trgovine z ljudmi. V času operacije je finančna policija aretirala 24 oseb, Italijanov in Kitajcev, ter jih obtožila mafijskega združevanja. Zasegli so tudi 73 podjetij, 181 nepremičnin ter 166 luksuznih avtomobilov. V času akcije so zaslišali tudi 134 oseb, ki so jih potem

izpustili na prostost. Finančna policija je izračunala, da je bilo v zadnjih petih letih preko podjetij opranih približno 5 milijard evrov (Bazzichi 2010).

Denar, ki so ga prenašali in prali med podružnicami podjetij po več italijanskih regijah, je prihajal tudi od izkoriščanja ilegalnih migrantov. Moške so iz Kitajske prepeljali v Italijo, da bi delali v tovarnah, ženske pa so bile namenjene prostituciji, umaknjeni s cest, v zasebnih stanovanjih. Kot so ugotovili, je šlo za zelo jasen primer trgovine z ljudmi, saj so ljudi v delo prisilili z grožnjami s smrtjo ter izvajanjem nasilja nad njimi (Bazzichi 2010).

Izkazalo se je, da se je za pranje denarja skrivalo tudi grobo kršenje človekovih pravic, saj so velik del sredstev pridobili ravno s trgovino z ljudmi (Bazzichi 2010).

8.4 Operacija Fata

V okrožju Fulvio Testi v Monzi so našli sto romunskih deklic, ki so bile prisiljene v prostitucijo. Da so jih prisilili v delo, so jih mučili ter trpinčili. V nizkih temperaturah so jih skoraj gole zapirali na balkon, ali pa jih v hiši ob odprtih oknih silili, da stojijo v mrzli vodi. Da bi dosegli svoje, so jim tudi lomili kosti ter jim grozili s smrtjo njih samih ali pa njihovih sorodnikov. Od leta 2008 do junija 2010 so bile žrtve 104 mlade Romunke, stare od štirinajstih let naprej, mnogo od njih pa jih je prihajalo iz ene od sirotišnic v slabem stanju v Romuniji (La tiene nuda al gelo sul balcone 2010).

Kot zaključek operacije, imenovane Fata, so policijske enote aretirale 47 oseb ter jih 38 takoj zaprle, skoraj vsi med njimi pa so pripadali eni od dveh romunskih družin, družini Stoica in družini Candoi, ki delujeta v tesni medsebojni povezanosti. Aretirali so tudi enega Albanca, enega Egipčana ter enega Italijana. Aretacije so se zgodile v Milanu, Riminiju, Pavii in v Comu, obtožili pa so jih združevanja v organizacijo, podobno mafijski ter trgovine z ljudmi ter okoriščanja s prostitucijo (La tiene nuda al gelo sul balcone 2010).

Žrtve so bile stare največ osemnajst let, med njimi pa je bilo tudi 24 mladoletnic. Najmlajše so komaj dosegale štirinajst let. Vse žrtve prihajajo iz mesta Giurgiu na jugu Romunije, enega izmed najrevnejših mest v državi z visoko stopnjo nezaposlenosti. Dekleta tako padejo v roke

trgovcem z ljudmi, za katere predstavljajo vredno blago. Trgovci delujejo tako na nacionalni ravni, saj imajo v več mestih v državi lastništvo nad nočnimi klubi, nadzoruje pa tudi ulice, ter na mednarodni ravni, saj te iste organizacije delujejo tudi v drugih državah, v tem primeru v Italiji (La tiene nuda al gelo sul balcone 2010). Veliko deklet so zavedli z obljubo, da bodo v Italiji delale kot varuške ali gospodinje ali pa so jih prepričali, da bodo kot prostitutke v Italiji zaslužile ogromno denarja ter živele brez skrbi. Šest štirinajstletnic so ugrabili direktno iz sirotišnice, ena od njih je povedala celo, da so jo ugrabitelji odnesli kar v pižami. Eno od žrtev je v najem oddal kar njen mož ter celo naročil ugrabiteljem, da naj jo pretepajo in ji grozijo s smrtjo njenega triletnega otroka. Eno od štirinajstletnic pa je prodala kar njena mati, ki je sorodnikom rekla, da je deklica umrla in celo organizirala njen pogreb (La tiene nuda al gelo sul balcone 2010).

Ženske so zadrževali v stanovanjih med Milanom in Sestom ter jih silili v ulično prostitucijo. Vsaka od deklet je delala minimalno deset ur dnevno ter je bila primorana zaslužiti med 300 in 500 evri dnevno, sicer je bila podvržena grobemu nasilju ter mučenjem. Kljub temu da so jih med kaznovanji resno poškodovali, jim polomili roke in druge dele telesa ter so se počutile slabo, so se bile vseeno prisiljene prostituirati vsak dan, ne glede na njihovo stanje (La tiene nuda al gelo sul balcone 2010).

Organizacija je letno s prisilno prostitucijo obrnila približno 10 milijonov evrov, za najem mesta na ulici pa so drugim organizacijam zaračunavali sto tisoč evrov letno. Vsaka od deklet je dnevno zaslužila približno osemsto evrov na noč, od česar večina deklet ni dobila skoraj ničesar. Del trgovcev z ljudmi je novačil dekleta v Romuniji ali pa jih ugrabljali, drug del pa je skrbel za razširjanje in delovanje celotne mreže v Italiji. Zaslugek tistih, ki so dekleta novačili in ugrabljali, je bil med 1500 in 3000 evri, odvisno od lepote in mladosti dekleta (La tiene nuda al gelo sul balcone 2010).

Da je policistom akcijo uspelo izvesti uspešno je pomagalo predvsem prisluškovanje telefonskim pogovorom. Za štiri so zbrali dovolj dokazov, da so jih lahko obtožili trgovanja z ljudmi, ostale pa so obtožili okoriščanja s prostitucijo, za kar so dovolj dokazov pridobili ravno s prisluškovanjem telefonskim pogovorom, ko jim je uspelo ujeti natančna dogovarjanja o ekonomskih plateh posla (La tiene nuda al gelo sul balcone 2010).

8.5 Iz Afrike preko Libije v Italijo – operacije v Bariju

Oktobra, novembra in decembra 2009 so organi pregona v Bariju zajeli več trgovcev z ljudmi ter ilegalnih migrantov, ki so iz celotne Afrike, predvsem pa Nigerije, čez Libijo skušali priti v Evropo (Tratta di esseri umani, un altro fermo 2009; Viaggi clandestini e tratta di esseri umani dalla Libia a Bari 2009; Compravano «nuove schiave» in Nigeria 2009).

V Nigeriji so kupovali nove sužnje, policijska enota v Bariju pa je uspela ujeti dva od treh domnevnih šefov organizacije, ki se je ukvarjala s trgovanjem z mladimi nigerijskimi ženskami, ki so jih kupili v majhnih in odročnih vasicah v Nigeriji in jih pripeljali v Italijo. Potovale so po morju v nečloveških razmerah in bile prisiljene v prostitucijo (Compravano «nuove schiave» in Nigeria 2009).

Za svojo svobodo so morale ženske plačati neke vrste odkupnino, ki je znašala od 30.000 do 50.000 evrov. Vsota je vključevala tudi stroške dolgega potovanja. Vodji, ki ju je prijela policija, sta dve ženski, dve »maman«: Adedeji Leliletu, stara 29 let in Aigbe Abies, stara 35 let. Obe ženski sta nigerijskega porekla in sta obtoženi zaslužnjevanja, trgovanja z ljudmi, spolnega nasilja, nelegalnega priseljavanja ter izkoriščanja prostitucije (Compravano «nuove schiave» in Nigeria 2009).

Med preiskavo nelegalnega trgovanja z Nigerijci je policija prisluškovala pogovoru med trgovci (organizatorji trgovanja in potovanj), ki so govorili o brodolomu dveh ladij, ki se je zgodil meseca marca 2009 v vodah med Afriko in Italijo: v nesreči je umrlo več kot 600 ljudi (Compravano «nuove schiave» in Nigeria 2009).

V Veroni so novembra 2009 ustavili Afričana, državljana Nigerije, ki so ga obtožili zaslužnjevanja, trgovanja z ljudmi ter spolnega nasilja. Policijske enote iz Barija so preiskavo vodile s pomočjo prisluškovanja telefonskim pogovorom. Šlo je za Kennedyja Uwagboa, moža Nigerijke, ki so jo aretirali oktobra 2009. Našli so tudi 24-letno dekle, ki jo je Uwagboe zaslužnil ter jo silil v prostitucijo, ona pa je policistom povedala, da ji je za pot, za katero je že plačala osem tisoč evrov, zaračunal še petdeset tisoč evrov, od avgusta, ko jo je prepeljal v Italijo, pa ji je pobiral ves zaslužek in kljub temu se je dolg ves čas večal (Tratta di esseri umani, un altro fermo 2009).

Policijska enota v Bariju pa preiskuje tudi domnevno skupino Nigerijcev, ki naj bi, v zameno za plačilo, pohabljala severnoafriške otroke. Med prisluškovanjem domnevnim članom skupine preko telefona je policija ugotovila, da je skupina med obrezovanjem mladih fantov namesto mazila uporabljala motorno olje (Compravano «nuove schiave» in Nigeria 2009).

V Bariju so dva moška po skrajšanem postopku obtožili trgovine z ljudmi, dva pa so obtožili ugrabitve ter ponarejanja dokumentov. Obsojena sta bila na šestnajst let in šest mesecev ter na trinajst let in tri mesece. Trgovina z ljudmi je delovala med Puglio, Sicilijo, Kalabrijo ter Emilio Romagno, za vsakega nelegalnega priseljence, ki so ga prepeljali v Italijo je organizacija zaračunala med 1500 in 4000 evri (2000 za mladoletnike). Z enim samim potovanjem so tako uspeli zaračunati tudi 40000 evrov. Odrasle so med telefonskimi pogovori poimenovali 'škatile paradižnikov', otroke pa 'šolske torbe' (Viaggi clandestini e tratta di esseri umani dalla Libia a Bari 2009).

9 Zaključek

V svojem diplomskem delu sem skušala predstaviti, kaj je boj proti mednarodni trgovini z ljudmi in kako se te problematike loteva Italija, ki je zaradi svojega geografskega področja tako država prehoda, trgovci z ljudmi namreč zaradi bližine Afrike in na sploh mej na morju to izkoriščajo, kot tudi zaradi dobrega ekonomskega položaja ter članstva v Evropski uniji, država končne destinacije. Zanimalo me je tudi, kako uspešna je pri boju proti trgovini z ljudmi.

Analiza trgovine z ljudmi in boja proti njej sta problematična zaradi več vidikov. Težko je natančno določiti, kakšne razsežnosti ima, saj obstajajo zgolj predvidene številke žrtev, te pa so le parcialne, saj veliko žrtev ne ostane odkritih, oziroma zaradi slabe zakonodaje, korupcije javnih uslužbencev ali pa nesposobnosti policije, da bi žrtve prepoznala in jih rešila, veliko ljudi še vedno ostaja ujetih v začaran krog izkoriščanja, posilstev in degradacije.

Liberalistični pogledi na mednarodne odnose jasno nakažejo pomembnost institucionalnega povezovanja, kar se je v moji analizi italijanskega boja proti mednarodni trgovini z ljudmi

izkazalo za ključno. Države se morajo povezovati tako med seboj na naddržavni ravni, kot tudi z različnimi nevladnimi organizacijami. V globaliziranem svetu je namreč za uspešnost v boju proti organiziranemu kriminalu povezovanje in sodelovanje med državami in drugimi subjekti mednarodnih odnosov ključno ter hkrati edino učinkovito. Države ne morejo delovati kot samostojni akterji, saj tudi organiziran kriminal ne deluje zgolj kot ena celica, pač pa so lovke razvejane po celem svetu. Da bi se mednarodne kriminalne združbe lahko ustavilo, je mednarodno povezovanje na vladni in nevladni ravni nujno.

Italija je na področju boja proti trgovini z ljudmi na določenih področjih zelo uspešna. Zakonodaja v Italiji je v skladu z mednarodnimi normami in tudi nacionalna zakonodaja od leta 1998 vsebuje člen 18, v katerem je jasno poudarjena zaščita žrtev. Na tem področju je Italija s prepoznavanjem žrtev trgovine z ljudmi kot zgolj žrtev in ne sostorilcev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi dosegla ogromno, in to pred marsikatero drugo evropsko državo. Tudi kazenski zakonik, ki za trgovce z ljudmi predvideva zaporno kazen od sedmih let naprej, v nekaterih okoliščinah pa lahko nanese tudi dvajset let, je zasnovan na način, da je trgovina z ljudmi popolnoma kriminalizirana in ne dojeta kot zgolj prekršek, ampak kot zločin. Pomemben del kazenskega zakonika je tudi to, da predvideva zaplenitev premoženja obsojenim, in sicer vsem tistim, ki se na kakršenkoli način združujejo v organizacije, podobne mafiji, in se jim dokaže, da je bilo premoženje pridobljeno na nezakonit način. Ker je trgovina z ljudmi vsekakor organiziran kriminal, saj je za izvedbo celotnega poteka dejanja, od novačenja do končne prodaje in izkoriščanja žrtev, potrebnih veliko ljudi ter dobre povezave med njimi, pa tudi njihova teritorialna razkropljenost. S tega vidika lahko govorimo o trgovini z ljudmi kot o organiziranem kriminalu mednarodnih, celo globalnih razsežnosti.

Italija je podpisala in ratificirala številne mednarodne pogodbe, najpomembnejši med njimi sta Palermski protokol ter Konvencija o boju proti organiziranemu kriminalu, ki trgovino z ljudmi definirata in tudi predvidita sredstva in načine boja proti njej. Italija pa sodeluje tudi z obmejnimi državami, tako na državni ravni kot tudi na ravni nevladnih organizacij, ki se povezujejo na čezmejnih projektih. Tako Italija sodeluje z Nigerijo in Albanijo, kjer se financira in pomaga pri izvedbi projektov, ki so usmerjeni na pomoč državam izvora ter na tak način preprečevanju, da bi do trgovine z ljudmi sploh prihajalo. Pri različnih projektih pa sodelujejo tudi z Romunijo, Hrvaško, Srbijo, Črno goro, Bosno in Hercegovino, Madžarsko in Slovenijo. S Francijo in Nemčijo pa se je dogovorila o trilateralnem sodelovanju, ki naj bi vse

tri države združilo v boju proti trgovini z ljudmi in organiziranemu kriminalu na tem delu Evrope, z Libijo pa o pregledovanju in zavračanju ladij, na katerih so nelegalni potniki.

V Italiji ima na institucionalni ravni najpomembnejšo vlogo Ministrstvo za notranje zadeve, ki izdaja uredbe, financira programe ter promovira boj proti trgovini z ljudmi. Spodbuja tudi delo nevladnih organizacij ter preventivne dejavnosti. Projekt proti trgovini z ljudmi, ki ga izvajajo, poudarja pomen ne le uspešnega prepoznavanja žrtev, pač pa tudi nudenje pomoči žrtvam ter njihovo vključenost v programe reintegracije. Ena izmed vlog Ministrstva za notranje zadeve je tudi pomoč pri organizaciji seminarjev in drugih usposabljanj za tiste zaposlene v javnih institucijah, ki prihajajo v stik s potencialnimi žrtvami.

Pod okriljem Ministrstva za notranje zadeve deluje tudi policija, ena izmed glavnih institucij, ki proti trgovini z ljudmi deluje iz 'prve vrste', saj je njihova glavna aktivnost namenjena ne le prepoznavanju žrtev, pač pa tudi in predvsem izvajanju vseh postopkov v preganjanju storilcev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi na način, da jih potem lahko sodišča obsodijo. Italija je na tem področju precej uspešna, vendar pa še vedno ne dovolj, ravno zaradi razsežnosti organiziranega kriminala znotraj in zunaj državnih mej.

Druga vladna institucija, ki se ukvarja s trgovino z ljudmi, je Oddelek za enake možnosti, ki razpisuje sredstva za različne programe oskrbe žrtev ter ravno tako kot ministrstvo za notranje zadeve sredstva namenja preventivnim dejavnostim, kot na primer izdelavi videospotov, različnih zloženek ter namenjanje sredstev t.i. zeleni liniji, brezplačni telefonski liniji, na katero se lahko obrnejo vsi, ki so se znašli v kremenpljih trgovine z ljudmi, ali pa opazijo kakšne sumljive dejavnosti te vrste v svoji bližini. Pokličejo lahko tudi vsi, ki jih zgolj zanima, kako se pastem trgovine z ljudmi izogniti.

Delo nevladnih organizacij temelji na dveh področjih dela, in sicer na preprečevanju trgovine z ljudmi, česar se lotevajo z različnimi projekti osveščanja širše javnosti ter predvsem ciljnih skupin, žensk in otrok, ki se zaradi neznanja in ker jih zavedejo lahko znajdejo v rokah trgovcev z ljudmi, ki jim vzamejo dokumente, jim grozijo, jih zlorabijo ter jim višajo dolg do vsot, ki jih nikoli ne bi bilo mogoče izplačati. Programe osveščanja nevladne organizacije organizirajo skupaj z drugimi institucijami, sredstva pa se nameni predvsem obveščevalnim kampanjam, izdelavi letakov in zloženek, ki poudarjajo pomembnost preudarnosti ter ljudi

osveščajo s tem, da jim jasno razložijo, kako je celoten proces trgovanja z ljudmi videti, od novačenja do končnega zaslužnjanja.

Drugo področje dela, na katerem delujejo nevladne organizacije, pa je pomoč žrtvam. Na tem področju je delo nevladnih organizacij najbolj bistveno, saj žrtvam nudijo varne namestitve, zdravstveno oskrbo, pravno pomoč, spremstvo pri opravih na različnih državnih in občinskih uradih, izobraževanja, učenje jezika, usposabljanja ter nujno psihološko pomoč, da jim uspe premagati travmatično izkušnjo, s katero so se morale soočiti.

Po opravljeni analizi dostopnih podatkov o trgovini z ljudmi v Italiji in boju proti njej lahko rečem, da je Italija sicer uspešna na nekaterih področjih (preventiva, prepoznavanje žrtev, pomoč žrtvam), vendar pa bi se hkrati ravno na teh področjih lahko naredilo še več, če bi se izboljšal pretok informacij znotraj državnih meja in zunaj njih ter če bi se še več pozornosti namenilo samemu prepoznavanju žrtev, da se, sploh v primeru prisilnih prostitutk, žrtev ne bi že vnaprej kriminaliziralo, pač pa bi se jim takoj ponudilo pomoč. Kot vsak boj proti organiziranemu kriminalu je tudi boj proti trgovini z ljudmi zelo zahtevna naloga, ki od države pričakuje sodelovanje na prav vseh ravneh, tako institucionalnih (policija, sodstvo, ministrstva in centri za socialno delo) kot nevladnih (nevladne organizacije in civilne iniciative). Sodelovanje mora potekati tako znotraj posameznih nivojev delovanja kot med nivoji. Na tem področju pa bo morala Italija še delati, predvsem na implementaciji že obstoječih zakonov in uredb. Boj proti trgovini z ljudmi bo lahko uspešnejši le, če se bo programom osveščanja namenilo še več pozornosti (in sredstev), če bodo ljudje, ki prihajajo v stik s potencialnimi žrtvami (policisti, socialni delavci, psihologi, prostovoljci), resnično vrhunsko usposobljeni ter če bo ves čas obstajal dovolj visok nivo javnega interesa, da se s trgovino z ljudmi ter s tem z novodobnim suženjstvom, konča.

10 Letteratura

1. Aghatise, Esohe. 2004. Trafficking for Prostitution in Italy: Possible Effects of Government Proposals for Legalization of Brothels. *Violence against women* 10: (10): 1126–1155. Dostopno preko: <http://vaw.sagepub.com/cgi/content/abstract/10/10/1126> (22. april 2010).
2. Agenzia multimediale italiana. 2008. *Immigrazione. Il sindaco di Lampedusa contro le forze dell'ordine: «Il Cpa è a rischio, non portate altri immigrati. L'isola è un carcere a cielo aperto»*, 24. avgust. Dostopno prek: <http://www.agenziami.it/articolo/1299/Immigrazione+Il+sindaco+di+Lampedusa+contro+le+forze+dell+ordine+Il+Cpa+e+a+rischio+non+portate+altri+immigrati+L+isola+e+un+carcere+a+cielo+aperto> (20. junij 2010).
3. AICCRE. Dostopno prek: <http://www.aiccre.it/?area=1&sez=18&id=66> (12. marec 2010).
4. Amnesty International (2008). *Pomemben napredek v boju proti trgovini z ljudmi*. Dostopno prek: <http://www.amnesty.si/sl/node/651> (31. oktober 2009).
5. ANSA. 2006. Italy Acts To Combat Trafficking. Dostopno prek: http://www.stopvaw.org/http_www_stopvaw_org_traffic.html (15. februar 2010).
6. Aradau, Claudia. 2004. The Perverse Politics of Four-Letter Words: Risk and Pity in the Securitisation of Human Trafficking. *Millennium - Journal of International Studies* 33 (2): 251–277. Dostopno prek: <http://mil.sagepub.com/cgi/content/abstract/33/2/251> (11. november 2009).
7. Bazzichi, Marco. 2010. Maxi blitz contro la mafia cinese 24 arresti tra Firenze e Prato. *Corriere della sera*, 28. Junij. Dostopno prek: <http://corrierefiorentino.corriere.it/notizie/cronaca/2010/28-giugno-2010/maxi-blitz-contro-mafia-cinese-24-arresti-firenze-prato--1703282323118.shtml> (29. junij 2010).

8. *BeFree: cooperativa sociale contro tratta violenze discriminazioni*. Dostopno prek: <http://www.befreecooperativa.org/bibliografia.html> (13. april 2010).
9. Berman, Jacqueline. 2003. (Un)Popular Strangers and Crises (Un)Bounded: Discourses of Sex-trafficking, the European Political Community and the Panicked State of the Modern State. *European Journal of International Relations* 9 (1): 37–86. Dostopno prek: <http://ejt.sagepub.com/cgi/content/abstract/9/1/37> (10. november 2009).
10. Camorra nera, 62 ordini di cattura per tratta di minori e riti voodoo. 2009. *Corriere della sera*, 20. april. Dostopno prek: <http://corrieredelmezzogiorno.corriere.it/notizie/cronaca/2009/20-aprile-2009/camorra-nera-62-ordini-cattura-traffico-minori-stupefacenti-1501203354631.shtml> (20. junij 2010).
11. *Centralna direkcija za javne storitve za imigracije in azil*. Dostopno prek: http://www.interno.it/mininterno/export/sites/default/it/sezioni/ministero/dipartimenti/dip_immigrazione/dc_servizi_civili/index.html (12. marec 2010).
12. *Centralna direkcija za politike migracij in azila*. Dostopno prek: http://www.interno.it/mininterno/export/sites/default/it/sezioni/ministero/dipartimenti/dip_immigrazione/dc_politiche_immigrazione/index.html (12. marec 2010).
13. Centre de Conférences Internationales Parigi. 2000. *Schiavitù moderna e traffico di esseri umani, quali approcci europei possibili?* Dostopno prek: <http://victimsofftrafficking.esclavagemoderne.org/pdf/sintesiitaliano.pdf> (12. marec 2010).
14. Clarke, Laura. 2008. *Social trends: Fighting modern-day slavery. Prostitution is only the tip of the iceberg of human trafficking*. Dostopno prek: http://www.wantedinrome.com/articles/complete_articles.php?id_art=813 (15. marec 2010).
15. Compravano «nuove schiave» in Nigeria. 2009. *Corriere della sera*, 30. oktober. Dostopno prek: <http://corrieredelmezzogiorno.corriere.it/notizie/cronaca/2009/30->

ottobre-2009/comprate-nigeria-vendute-italia-50mila-euro-riacquistare-liberta--1601935735304.shtml (17. junij 2010).

16. Cree, E. Viviene. 2008. Confronting sex trafficking: Lessons from history. *Social Work* 51 (6): 763–776. Dostopno prek: <http://isw.sagepub.com/cgi/content/abstract/51/6/763> (22. april 2010).
17. Commissione per il sostegno alle vittime di tratta, violenza e grave sfruttamento. Dostopno prek: http://www.pariopportunita.gov.it/index.php?option=com_content&view=article&id=181&Itemid=197 (12. april 2010).
18. Commissione per il sostegno alle vittime di tratta, violenza e grave sfruttamento. 2008. *Dati e riflessioni sui progetti di protezione sociale ex art. 18 D.lgs 286/98 ed art. 13 Legge 228/2003 dal 2000 al 2007*. Dostopno prek: http://www.pariopportunita.gov.it/images/stories/documenti_vari/UserFiles/Il_Dipartimento/Art_18_aggiornato.pdf (13. april 2010).
19. Dipartimento per gli Affari Sociali. 2000. *La tratta di esseri umani. Esperienza Italiana e strumenti internazionali*. Dostopno prek: http://www.cestim.it/argomenti/31italia/rapporti-papers/commissione_integrazione/integra2/integr2_i1.htm (15. marec 2010).
20. Dipartimento per i Diritti e le Pari Opportunità della Presidenza del Consiglio dei Ministri. Dostopno prek: <http://www.pariopportunita.gov.it/> (12. april 2010).
21. Direzione nazionale antimafia. 2004. *Analisi dei procedimenti penali in materia di tratta di persone*. Dostopno prek: http://www.abusi.it/traffico_di_esseri_umani_e_riduz.htm (12. marec 2010).
22. *Disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero* (40). Objavljen v Gazzetta Ufficiale n. 59 12. marca 1998. Dostopno prek: <http://documenti.camera.it/parlamento/leggi/980401.htm> (15. april 2010).

23. Disposizioni urgenti in materia di politica dell'immigrazione e per la regolamentazione dell'ingresso e soggiorno nel territorio nazionale dei cittadini dei paesi non appartenenti all'Unione Europea (477). Objavljen v Gazzeta Ufficiale n. 217 16. septembra 1996. Dostopno prek: http://www.italgiure.giustizia.it/nir/1996/lexs_156835.html (12. marec 2010).
24. Društvo narodov. *Slavery convention* – Konvencija proti suženjstvu, sprejeta septembra 1926, v veljavo pa je stopila 9. marca 1927. Dostopno prek: <http://www2.ohchr.org/english/law/slavery.htm> (10. april 2010).
25. Dunne, Tim. 2007. Liberalizem. V *Globalizacija svetovne politike. Uvod v mednarodne odnose*, ur. John Baylis in Steve Smith, 237–258. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
26. Ekonomski in socialni svet. 1956. *Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery* – Dopolnilna konvencija o ukinitvi suženjstva, trgovanja s sužnji ter ustanov in praks, podobnih suženjstvu, sprejeta z resolucijo 608(XXI) aprila 1956 in v veljavo stopila aprila 1957. Dostopno prek: <http://www2.ohchr.org/english/law/slavetrade.htm> (12. april 2010).
27. EUROPOL. 2009. *Nigerian Organised Criminal Groups dismantled*. Dostopno prek: <http://www.europol.europa.eu/index.asp?page=news&news=pr090624.htm> (20. junij 2010).
28. Firesendorf, Cornelius. 2007. Pathologies of Security Governance: Efforts Against Human Trafficking in Europe. *Security Dialogue* 38 (3): 379–402. Dostopno prek: <http://sdi.sagepub.com/cgi/content/abstract/38/3/379> (15. april 2010).
29. Gallagher, Anne in Holmes Paul. 2008. Developing an Effective Criminal Justice Response to Human Trafficking: Lessons From the Front Line. *International Criminal Justice Review* 18 (3): 318–343. Dostopno prek: <http://icj.sagepub>

.com/cgi/content/abstract/18/3/318 (10. november 2009).

30. Generalna skupščina. 1949. *Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others* – Konvencija o preprečevanju in odpravljanju trgovine z osebami in izkoriščanju prostituiranja drugih, sprejeta z resolucijo 317 (IV) decembra 1949 in stopila v veljavo 25. julija 1951. Dostopno prek: <http://www2.ohchr.org/english/law/trafficpersons.htm> (12. maj 2010).
31. --- 2000a. *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime* – Protokol za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, A/RES/55/25, sprejet in odprt za podpis, ratifikacijo in pristop 15. novembra 2000. Dostopno prek: <http://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf> (12. november 2009).
32. --- 2000b. *United Nations Convention against Transnational Organized Crime* – Konvencija Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, sprejeta in odprta za podpis, ratifikacijo in pristop z A/RES/55/25 novembra 2000 ter stopila v veljavo 29. septembra 2003. Dostopna prek: <http://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf> (15. april 2010).
33. --- 2004. *Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime* – Protokola proti tihotapljenju migrantov po kopnem, morju in zraku, sprejet z resolucijo V/RES/55/25 novembra 2004 in stopil v veljavo januarja 2005. Dostopno prek: <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CTOC/countrylist-migrantsmugglinprotocol.html> (9. april 2010).
34. Googey, Jo. 2003. Migration, Crime and Victimhood: Responses to Sex Trafficking in the EU. *Punishment Society* 5 (4): 415–431. Dostopno prek: <http://>

pun.sagepub.com/cgi/content/abstract/5/4/415 (15. april 2010).

35. --- 2008. Human trafficking: Sketchy data and policy responses, *Criminology and Criminal Justice* 8 (4): 421–442. Dostopno prek: <http://crj.sagepub.com/cgi/content/abstract/8/4/421> (18. april 2010).
36. Grassi, Raffaele. 2010. L'azione di contrasto al fenomeno della tratta di esseri umani. *Rivista di Criminologia, Vittimologia e Sicurezza* 3 (3): 39–45. Dostopno prek: http://www.vittimologia.it/rivista/articolo_grassi_2009-03_2010-01.pdf (15. april 2010).
37. Hodge, R. David in Lietz A. Cynthia. 2007. The International Sexual Trafficking of Women and Children: A Review of the Literature. *Affilia* 22 (2): 163–174. Dostopno prek: <http://aff.sagepub.com/cgi/content/abstract/22/2/163> (10. november 2009).
38. Il Mediterraneo. 2010. *Immigrazione; le rotte si spostano su Malpensa*, 6. julij. Dostopno prek: <http://www.ilmediterraneo.it/it/news/cronaca/immigrazione-le-rotte-si-spostano-su-malpensa-0003930> (6. julij 2010).
39. International labour organization (ILO). Dostopno prek: www.ilo.org (14. april 2010).
40. --- 1999. *Worst Forms of Child Labour Convention* – Konvencija proti najhujšim oblikam otroškega dela. Dostopno prek: <http://www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?C182> (12. marec 2010).
41. *International organisation for migration* (IOM). Dostopno prek: http://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/activities/ct/iom_ctm_database.pdf (15. april 2010).
42. INTERPOL. 2009. *Nigeria, Italy and INTERPOL sign accord to step up fight against human trafficking, people smuggling and transnational organized crime*. Dostopno prek: <http://www.interpol.int/Public/ICPO/PressReleases/PR2009/PR200909.asp> (15. junij 2010).

43. *IROKO Association for victims of trafficking*. Dostopno prek: <http://www.socsci.flinders.edu.au/global/africa/biancapilla/italy.htm> (25. april 2010).
44. Kampanje Sveta Evrope. Informacijski urad Sveta Evrope v Republiki Sloveniji. Dostopno prek: http://www.coe.si/sl/dejavnosti/kampanje_sveta_evrope/trgovina_z_ljudmi/ (31. januar 2009).
45. Keohane, Robert O. 1984. *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*. Princeton: Princeton university Press. Dostopno prek: <http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=103234088> (15. julij 2010).
46. Keohane, Robert O. in Lisa Martin. 1995. *The Promise of Institutionalist Theory*. *International Security* 20(1): 39–51. Dostopno prek: <http://www.audentes.eu/courses/POL7063/09.02/KeohaneMartinInstitutionalism.pdf> (15. julij 2010).
47. Komac, Ana. 2006. *Pristopi v boju proti trgovini z ljudmi – primer Slovenije*. Ljubljana: FDV.
48. La tiene nuda al gelo sul balcone. 2010. *Corriere della sera*, 18. junij. Dostopno prek: http://milano.corriere.it/notizie/cronaca/10_giugno_18/orfane-romene-vendute-tratta-schiave-sevizie-1703224821449.shtml (20. junij 2010).
49. La tratta delle schiave bambine. 2009. *Corriere della sera*, 20. april. Dostopno prek: http://roma.corriere.it/notizie/cronaca/09_aprile_20/tratta_bambini-1501203329415.shtml (20. junij 2010).
50. *La tratta di persone. Normativa vigente in Italia*. (2006). Dostopno prek: <http://www.trattano.it/Documenti/tratta%20no%20volume%20finale.pdf> (10. april 2010).
51. Lamy, Steven L. 2007. Sodobni večinski pristopi: neorealizem in neoliberalizem. V *Globalizacija svetovne politike. Uvod v mednarodne odnose*, ur. John Baylis in Steve

Smith, 263–289. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

52. Maffei, Stefano in Isabella Merzagora Betsos. 2007. Crime and Criminal Policy in Italy: Tradition and Modernity in a Troubled Country. *European Journal of Criminology* 4 (4): 461–482. Dostopno prek: <http://euc.sagepub.com/cgi/content/abstract/4/4/461> (22. april 2010).
53. Mainfatti. 2010. *Maroni: Malpensa peggio di Lampedusa*, 5. julij. Dostopno prek: http://www.mainfatti.it/Roberto-Maroni/Maroni-Malpensa-peggio-di-Lampedusa_14541033.htm (5. julij 2010).
54. Mancini, David. 2006. *Traffico di esseri umani e tratta di persone. Azioni di contrasto integrate tra tutela della persona ed esigenze investigative: la centralità dell'articolo 18 Decreto Legislativo 286/1998*. Dostopno prek: <http://www.filodiritto.com/index.php?azione=visualizza&iddoc=44> (10. april 2010).
55. *Ministero dell'Interno*. Dostopno prek: http://www.interno.it/mininterno/export/sites/default/it/sezioni/ministero/dipartimenti/dip_immigrazione/ (14. april 2010).
56. *Misure contro la tratta di persone* (228). Objavljen v *Gazzetta Ufficiale* n. 195 23. avgusta 2003. Dostopno prek: http://www.penale.it/legislaz/l_11_08_03_228.htm (15. april 2010).
57. Monzini, Paola. 2008. *Il traffico di migranti per mare verso l'Italia. Sviluppi recenti (2004-2008)*. Dostopno prek: <http://www.cestim.it/argomenti/30traffico/30traffico%20CESPI-TRAFFICOPER%20MARE%20VERSO%20ITALIA.pdf> (22. april 2010).
58. *Norme contro lo sfruttamento della prostituzione, della pornografia, del turismo sessuale in danno di minori, quali nuove forme di riduzione in schiavitù* (269). Objavljen v *Gazzetta Ufficiale* n. 185 10. avgusta 1998. Dostopno prek: <http://www.interlex.it/testi/198269.htm#9> (12. april 2010).

59. Palazzi, Mario. 2006. *Il sistema italiano di contrasto alla tratta degli esseri umani ed alla identificazione e protezione delle vittime*. Dostopno prek: http://www.osce.org/documents/odihhr/2006/10/20908_it.pdf (15. april 2010).
60. Pearson, Elaine. 2000. *Human rights and trafficking in persons: a Handbook*. Bangkok: Global Alliance against traffic in women. Dostopno prek: <http://www.ungift.org/docs/ungift/pdf/knowledge/Human%20Rights%20and%20Trafficking%20in%20Person.pdf> (15. maj 2010).
61. Pennington, R. Julia in Ball A. Dwayne in Hampton D. Ronald in Soulakova N. Julia. 2009. The Cross-National Market in Human Beings. *Journal of Macromarketing* 29 (2): 119–134. Dostopno prek: <http://jmk.sagepub.com/cgi/content/abstract/29/2/119> (10. november 2009).
62. Perrin, Benjamin. 2006. *Falling short of the mark: An international study on the treatment of human trafficking victims*. Dostopno prek: <http://www.oas.org/atip/canada/Fallingshortofthemark.pdf> (12. april 2010).
63. *Progetto nazionale per assicurare il ritorno volontario assistito e la reintegrazione nel paese di origine delle vittime della tratta*. Dostopno prek: http://www.google.si/#hl=sl&source=hp&q=Progetto+per+il+ritorno+assistito+nei+Paesi+di+origine+delle+vittime+della+tratta&btnG=Iskanje+Google&meta=&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=1&cad=b (12. april 2010).
64. *Progetto prevenzione tratta*. Dostopno prek: http://webcache.Googleusercontent.com/search?q=cache:BuaOJB-gdt4J:www.nuoveschiavitu.it/ns/doc_leggi/PROGETTO_OIM_TRATTA.doc%3Fidmenu%3D293+Progetto+Prevenzione+Tratta&cd=1&hl=sl&ct=clnk&gl=si (12. april 2010).
65. Popov, Jurij. 2002. *Trgovina z ljudmi. Somrak civilizacije ali kaos globalizacije*. Ljubljana: Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi.
66. *Poročilo parlamentarne skupine za nadzor fenomena mafije ter drugih kriminalnih*

- združb o trgovini z ljudmi.* 2000. Dostopno prek: http://www.cestim.it/argomenti/14irregolari/14clandestino_traffico-di-esseri-umani_camera.htm (12. april 2010).
67. Racket smantellato, mutilazioni sessuali alle prostitute nigeriane. 2009. *Il Piccolo*, 21. april. Dostopno prek: http://ricerca.gelocal.it/ilpiccolo/archivio/ilpiccolo/2009/04/21/NZ_04_NOSO.html (20. junij 2010).
68. *Rapporto del gruppo di esperti sulla tratta degli esseri umani.* (2004). Dostopno prek: <http://www.trattano.it/Documenti/Rapporto%20Gruppo%20Esperti%20UE.pdf> (6. april 2010).
69. Svet Evrope. 2002. *Council Framework Decision on combating trafficking in human beings(2002/629)*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002F0629:EN:HTML> (14. marec 2010).
70. --- 2005. *European Trafficking Convention* – Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, sprejeta maja 2005 in stopila v veljavo 2. februarja 2008. Dostopno prek: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/197.htm> (15. april 2010).
71. Svet Evropske unije. 2002. *Council Framework decision on combating trafficking in human beings* – Okvirni sklep Sveta o boju proti trgovini z ljudmi, sprejet 19. julija 2002. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:06:32002F0629:SL:PDF> (15. julij 2010).
72. Tratta dalla Nigeria, 30 arresti del Ros, in manette anche due medici. 2009. *Corriere della sera*, 24. junij. Dostopno prek: http://www.corriere.it/cronache/09_giugno_24/tratta_esseri_umani_nigeria_f51bdf06-6082-11de-9ec2-00144f02aabc.shtml (20. junij 2010).
73. Tratta di esseri umani, un altro fermo. 2009. *Corriere della sera*, 23. november. Dostopno prek: <http://corrieredelmezzogiorno.corriere.it/notizie/cronaca/2009/23->

- novembre-2009/tratta-esseri-umani-altro-fermo--1602049234945.shtml (17. junij 2010).
74. Tratta di "schiave" dalla Nigeria, 30 arresti, anche due medici. 2009. La repubblica, 24. junij. Dostopno prek: <http://www.repubblica.it/2009/06/sezioni/cronaca/immigrati-9/tratta-esseri-umani/tratta-esseri-umani.html?ref=search> (20. junij 2010).
75. Tratta di schiave e bambini finanziata con la droga: il Veneto tra i mercati. 2009. *Corriere della sera*, 20. april. Dostopno prek: <http://corrieredelveneto.corriere.it/notizie/cronaca/2009/20-aprile-2009/tratta-schiave-bambini-finanziata-la-droga-veneto-mercati--1501204074414.shtml> (20. junij 2010).
76. *TrattaNo!*. Dostopno prek: <http://www.trattano.it/> (15. marec 2010)
77. Truong, Thanh-Dam. 2003. Gender, Exploitative Migration, and the Sex Industry: A European Perspective. *Gender Technology and Development* 7 (1): 31–52. Dostopno prek: <http://gtd.sagepub.com/cgi/content/abstract/7/1/31> (10. november 2009).
78. *Unimondo*. Dostopno prek: <http://www.unimondo.org/Notizie/Italia-11-mila-vittime-di-tratta-avviate-a-protezione> (10. maj 2010).
79. UNODC. 2009. *Global report on Trafficking in persons*. Dostopno prek: http://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Country_profiles/Western_Central_Europe.pdf (20. junij 2010).
80. US State Departement. 2009. *Poročilo o trgovini z ljudmi*. Dostopno prek: <http://gvnet.com/humantrafficking/Italy-2.htm> (15. april 2010).
81. --- 2010. *Poročilo o trgovini z ljudmi*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/documents/organization/142983.pdf> (20. junij 2010).
82. *USMI*. Dostopno prek: <http://www.usminazionale.it/statuto.htm> (12. april 2010).

83. Viaggi clandestini e tratta di esseri umani dalla Libia a Bari. 2009. *Corriere della sera*, 15. december. Dostopno prek: <http://corrieredelmezzogiorno.corriere.it/notizie/cronaca/2009/15-dicembre-2009/viaggi-clandestini-tratta-esseri-umani-libia-bari-condannati-2-africani-1602159333692.shtml> (17. junij 2010).
84. Vigilante, Maria Pia. 2005. *Normative europea e italiana e loro applicazione. Il percorso delle vittime dal punto di vista strettamente legale*. Dostopno preko: www.giraffaonlus.it/sito/nonschiave/Relazione%20Fivizzano.doc (25. april 2010).
85. Zacher, Mark W. in Richar Mathew. 1995. *Liberal International Theory: Common Threads, Divergent Strands*. V Kegley, Charles W., ur. *Controversies in interantional relations theory: realism and neoliberal challenge*. 107–150. New York: st. Martin's Press.
86. Zavratnik Zimic, Simona, Urša Kavčič, Mojca Pajnik in Petra Lesjak Tušek. 2003. *Where in the puzzle: Trafficking from, to and through Slovenia*. Ljubljana: International Organisation for Migration.